

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ
ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ

ΜΑΜΟΥΖΕΛΟΣ ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ

ΠΑΠΑΣΑΒΒΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΤΑΜΠΟΥΡΑΤΖΗ ΘΑΛΕΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
2. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ.....	10
2.1 Οριοθέτηση και πτυχές ελέγχου.....	10
2.2 Τα είδη του ελέγχου	11
2.2.1 Εσωτερικός έλεγχος	12
2.2.2 Εξωτερικός έλεγχος.....	14
2.3 Τα στάδια του ελέγχου	17
2.4 Αναγκαιότητα και σκοπιμότητα του ελέγχου	18
2.5 Νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα	19
3. Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	22
3.1 Διεθνείς τάσεις	22
3.2 Ο ξενοδοχειακός κλάδος στην Ελλάδα	28
4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	40
4.1 Ο ρόλος του ελέγχου στη διαχείριση της γνώσης	40
4.2 Η σημασία του επαρκούς ελέγχου και ο εξωτερικός ελεγκτής.....	42
4.3 Το ερευνητικό κενό στη βιβλιογραφία	43
4.4 Ο έλεγχος του εξωτερικού ελεγκτή ως προς το εσωτερικό σύστημα ελέγχου.....	44
5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	51
6. ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η Εταιρία Ελληνικών Ξενοδοχείων ΛΑΜΨΑ Α.Ε.....	64
7. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	70

8. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	73
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	88
ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	94
Ελληνικές.....	94
Ξενόγλωσσες.....	96
Νομοθεσία	99

ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1 Συνολική συνεισφορά του κλάδου στο ΑΕΠ και στις συνολικές επενδύσεις, 2016 (%).....	23
Διάγραμμα 2 Διαχρονική πορεία του κλάδου από το 1950 έως σήμερα και προβλέψεις για το 2030	24
Διάγραμμα 3 Οι καταναλωτικές δαπάνες (% των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών)	25
Διάγραμμα 4 Παγκόσμια ξενοδοχειακή βιομηχανία: λιανική αξία 2010-2018 (σε δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ).....	26
Διάγραμμα 5 Διαχρονική Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού 1990 – 2016	30
Διάγραμμα 6 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Δυναμικότητα, 2016 (δωμάτια).....	30
Διάγραμμα 7 Κατανομή Ξενοδοχειακού Δυναμικού (δωμάτια) με βάση την Κατηγορία	32
Διάγραμμα 8 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση το Μέγεθος, 2016.....	33
Διάγραμμα 9 Κατανομή Ξενοδοχειακού Δυναμικού ανά τύπο Καταλύματος, 2016.....	35
Διάγραμμα 10 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Νομική Μορφή των Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, 2016.....	35
Διάγραμμα 11 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Λειτουργία τους, 2016.....	36
Διάγραμμα 12 Μηνιαία Κατανομή Διανυκτερεύσεων σε Καταλύματα Ξενοδοχειακού Τύπου	39
Διάγραμμα 13. Δείκτης οικονομικού κλίματος 2008-2013	54
Διάγραμμα 14 Ελλάδα: Ταξιδιωτικές εισπράξεις και εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (δισ. €).....	56
Διάγραμμα 15 Ελλάδα: Συγκριτική εξέλιξη του ΑΕΠ και των εξαγωγών και εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών	56
Διάγραμμα 16 Δείκτης Ποιότητας Ξενοδοχείων Global Review Index (GRI) ..	57
Διάγραμμα 17 Αφίξεις, διανυκτερεύσεις και έσοδα από εισερχόμενο τουρισμό	58

Διάγραμμα 18 Δείκτης κύκλου εργασιών στον τομέα υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης	61
Διάγραμμα 19 Η μετοχική σύνθεση της Εταιρείας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. (2016).....	65
Διάγραμμα 20 Η διοίκηση της ΛΑΜΨΑ	65

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 Τα έσοδα του ξενοδοχειακού κλάδου για την περίοδο μετά την κρίση (σε δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ).....	26
Εικόνα 2 Πληρότητα του ξενοδοχειακού κλάδου ανά περιοχή (2014).....	27
Εικόνα 3 Παράδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή σε Ξενοδοχειακή Επιχείρηση.....	49
Εικόνα 4 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2008.....	75
Εικόνα 5 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2009.....	76
Εικόνα 6 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2010.....	77
Εικόνα 7 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2011.....	78
Εικόνα 8 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2012.....	79
Εικόνα 9 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2013.....	81
Εικόνα 10 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2014.....	82
Εικόνα 11 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2015.....	84
Εικόνα 12 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2016.....	85
Εικόνα 13 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση 01/01/2017-30/06/2017.....	87

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 Οι διακρίσεις των ελέγχων	12
Πίνακας 2 Υιοθέτηση νέου & αναθεωρημένων Διεθνών Προτύπων Ελέγχου	16
Πίνακας 3 Διαχρονική Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού 1990 – 2016.....	29
Πίνακας 4 Κατανομή Ξενοδοχειακού Δυναμικού (δωμάτια) με βάση την Κατηγορία	31
Πίνακας 5 Ποσοστιαία κατανομή των ξενοδοχείων με βάση το μέγεθος (2016)	33
Πίνακας 6 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων ανά τύπο Καταλύματος, 2016.....	34
Πίνακας 7 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Λειτουργία τους, 2016.....	36
Πίνακας 8 Κατανομή Μέσης Πληρότητας που Πέτυχαν τα Ελληνικά Ξενοδοχεία.....	38
Πίνακας 9 Εκτίμηση της Συνολικής Απασχόλησης στα Ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια	38
Πίνακας 10. Η εικόνα των δημοσιονομικών στοιχείων της γενικής κυβέρνησης 2008-2012, σε εθνολογιστική βάση (σε εκ. ευρώ)	53
Πίνακας 11. Οι απώλειες της ελληνικής οικονομίας 2010-2013	55
Πίνακας 12 Ξενοδοχειακός εξοπλισμός σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες ...	59
Πίνακας 13 ΔΚΕ στον Τομέα Υπηρεσιών Καταλύματος και Εστίασης (Τουρισμός)	61
Πίνακας 14 Άμεση και έμμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας .	62
Πίνακας 15 Συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση	63
Πίνακας 15 Απασχόληση στους βασικούς τομείς του τουρισμού στον ιδιωτικό τομέα με βάση την απογραφή του Συστήματος ΕΡΓΑΝΗ στην περίοδο Ιαν.- Οκτ. 2015.....	63

ΛΙΣΤΑ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1 Τα στάδια Ελέγχου	18
Σχήμα 2 Τα πέντε στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου	45
Σχήμα 3 Ξενοδοχειακή μονάδα: έλεγχος εσόδων, λειτουργικών εξόδων και δαπανών	48
Σχήμα 4 Οι αντικειμενικοί στόχοι του συστήματος εσωτερικού ελέγχου	68
Σχήμα 5. Οι κατηγορίες της έρευνας	70
Σχήμα 6. Οι μέθοδοι της έρευνας	71

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία φορά το ζήτημα εξωτερικού ελέγχου σε ξενοδοχειακές μονάδες σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Σκοπός της εργασίας είναι να εξετάσει πώς διενεργείται η διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου στις ξενοδοχειακές μονάδες στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, ποια είναι η σημαντικότητα του εξωτερικού ελέγχου για τον κλάδο, ποια οφέλη δημιουργεί και ποιες δυσκολίες συναντά στην εφαρμογή του ο εξωτερικός έλεγχος.

Το θέμα αυτό θα προσεγγισθεί αρχικά βιβλιογραφικά, μέσα από την αξιοποίηση διεθνών μελετών του ξενοδοχειακού κλάδου, αλλά και ερευνών που εξετάζουν το ζήτημα εξωτερικού ελέγχου στα ξενοδοχεία, ιδίως μέσα στην οικονομική κρίση. Συνάμα, θα γίνει μελέτη περίπτωσης η οποία αφορά την Εταιρία ΛΑΜΨΑ Α.Ε. Σκοπός της προσέγγισης αυτής είναι να παρουσιαστεί η αρτιότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. όπως αυτή επιβεβαιώνεται από τον εξωτερικό ελεγκτή ως προς την ακρίβεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του ξενοδοχείου.

Για το σκοπό της συγγραφής αναζητούνται δευτερογενείς πηγές και στατιστικά δεδομένα από έγκυρα επιστημονικά περιοδικά και βιβλία από τη βάση δεδομένων Google Scholar, καθώς και σχετικές ιστοσελίδες για τον ξενοδοχειακό κλάδο και κλαδικές μελέτες, έχοντας ως λέξεις κλειδιά: εξωτερικός έλεγχος (auditing), ξενοδοχειακός κλάδος, (hotel sector), οικονομική κρίση (economic crisis). Αναφορά γίνεται τόσο στο διεθνή κλάδο ξενοδοχείων όσο και στον Ελληνικό. Όσον αφορά τις πρωτογενείς πηγές, δίνεται η συνολική εικόνα της εταιρίας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. από τις Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις του εξωτερικού ελέγχου στην Εταιρία για την περίοδο 2008 έως 2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017, οι οποίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της εταιρίας.

Η εργασία δομείται σε εννέα κεφάλαια, εκ των οποίων το πρώτο κεφάλαιο είναι το τρέχον κεφάλαιο, η εισαγωγή. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της ελεγκτικής, δίνοντας τη θεωρητική προσέγγιση της ελεγκτικής, την αναγκαιότητα της, τη σκοπιμότητα της, καθώς και το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στον

κλάδο του τουρισμού με εστίαση στον ξενοδοχειακό κλάδο, παρουσιάζοντας τις τάσεις του κλάδου διεθνώς και στην Ελλάδα. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται βιβλιογραφική αναφορά πάνω στο ζήτημα εξωτερικού ελέγχου στον ξενοδοχειακό κλάδο, μέσα από σχετικές έρευνες του παρελθόντος, και στη συνέχεια, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008, ώστε να πλαισιωθεί το πλάνο ανάλυσης του παρόντος ζητήματος.

Έχοντας αναλύσει τις έννοιες του εξωτερικού ελέγχου, τον ξενοδοχειακό κλάδο και το φαινόμενο της οικονομικής κρίσης, ακολουθεί στο έκτο κεφάλαιο η επιλογή μελέτης περίπτωσης και η δικαιολόγηση επιλογής της συγκεκριμένης περίπτωσης της εργασίας. Το κεφάλαιο επτά δίνει τα κύρια σημεία της μεθοδολογίας που επιλέχθηκε στην παρούσα εργασία και τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στο κεφάλαιο οκτώ. Η εργασία ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο εννέα, με τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας.

2. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

2.1 Οριοθέτηση και πτυχές ελέγχου

Η ελεγκτική αποτελεί ένα ξεχωριστό κλάδο της διοικητικής και οικονομικής επιστήμης, ο οποίος ασχολείται με τους γενικούς κανόνες, τους όρους και τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή του ελέγχου σε κάθε επιχειρηματική μονάδα/ οργανισμό / φορέα. Η ελεγκτική συμβάλλει στη διαφύλαξη και στη σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων του οργανισμού, καθώς και στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του. Πεδίο μελέτης της είναι το αντικείμενο του ελέγχου, το υποκείμενο του ελέγχου και οι διαδικασίες ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Ρακιντζή (2007: 12), ο έλεγχος ορίζεται ως «μια μεθοδολογικά τυποποιημένη, προγραμματισμένη, και τεκμηριωμένη διαδικασία, η οποία συνίσταται στην παρακολούθηση των δραστηριοτήτων και λειτουργιών μιας υπηρεσίας ή οργανισμού και, διαπιστώνει καταστάσεις, εξετάζει την τήρηση ή μη των νόμων, των κατευθύνσεων, των εντολών και των οδηγιών, που διέπουν τη λειτουργία τους, παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των ενεργειών, την απόδοση των διαδικασιών και την εφαρμογή των προγραμμάτων, των στρατηγικών και των πολιτικών της ελεγχόμενης υπηρεσίας ή οργανισμού». Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, πρέπει να προστατεύεται και να ενισχύεται (Ρακιντζής, 2007: 13):

- “η ανεξαρτησία,
- η ακεραιότητα,
- η αντικειμενικότητα και
- το επαγγελματικό κύρος του ελεγκτικού Σώματος”.

Οι πτυχές του ελέγχου είναι δυο (Ρακιντζής, 2007: 13):

- “η αναλυτική, η οποία αφορά στη συλλογή, στην ανάλυση και στην αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

- η επικοινωνιακή που αρχίζει με την πρώτη εμφάνιση του ελεγκτικού κλιμακίου στην ελεγχόμενη μονάδα και συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια διενέργειας του ελέγχου”.

2.2 Τα είδη του ελέγχου

Οι διακρίσεις των ελέγχων γίνονται με βάση το χρόνο, το αντικείμενο, τον τόπο διενέργειας, την έκταση και τα όργανα που διενεργούν τον έλεγχο (Ρακιντζής, 2007: 14-15; Καραμάνης, 2002), όπως δείχνει ο πίνακας 1.

- Διάκριση 1.

Τακτικός: διενεργείται με βάση προκαθορισμένο πρόγραμμα

Έκτακτος: διενεργείται όταν κρίνεται επιβεβλημένο

- Διάκριση 2.

Ειδικός: γίνεται μερική επιθεώρηση

Γενικός: γίνεται συνολική επιθεώρηση

- Διάκριση 3.

Εσωτερικός: διεκπεραιώνεται από τα ίδια όργανα της υπηρεσίας που κάνει τον έλεγχο

Εξωτερικός: διεκπεραιώνεται από τα Σώματα Ελέγχου ή τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης

- Διάκριση 4.

Συγκεντρωτικός/ διερευνητικός: διεξάγεται στην έδρα του ελεγκτικού οργάνου

Επιτόπιος: διεξάγεται με επιτόπου επίσκεψη στην έδρα του ελεγχόμενου φορέα

- Διάκριση 5.

Καθολικός: γίνεται έλεγχος αναλυτικά σε κάθε στοιχείο της ελεγχόμενης υπηρεσίας

Δειγματοληπτικός: γίνεται στη βάση δείγματος

- Διάκριση 6.

Νομιμότητας: τυπικός

Σκοπιμότητας: ουσιαστικός

Έλεγχος χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης

Πίνακας 1 Οι διακρίσεις των ελέγχων

Ανάλογα με τη διάρκεια τους	Ανάλογα με την έκταση τους	Ανάλογα με το πρόσωπο του ελεγκτή	Ανάλογα με τον τόπο διεξαγωγής τους	Ανάλογα με το σκοπό τους	Ανάλογα με τους ειδικούς σκοπούς τους
Τακτικός	Ειδικός	Εσωτερικός	Συγκεντρωτικός/ διερευνητικός	Καθολικός	Νομιμότητας
Έκτακτος	Γενικός	Εξωτερικός	Επιτόπιος	Δειγματοληπτικός	Σκοπιμότητας Έλεγχος χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης

(Ρακιντζής, 2007: 14-15)

2.2.1 Εσωτερικός έλεγχος

Πιο συγκεκριμένα για τον εσωτερικό έλεγχο, αυτός έχει βασικό σκοπό την προώθηση της βέλτιστης λειτουργίας μιας επιχείρησης. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελείται από όλα τα μέτρα, που αξιοποιούνται από μια εταιρία:

- ✓ Για να μην τεθούν σε κίνδυνο τα περιουσιακά στοιχεία από την άποψη σπατάλης, καταδολίευσης και μη αποτελεσματικής χρήσης τους
- ✓ Για να εξασφαλιστεί η ακρίβεια και η αξιοπιστία των λογιστικών καταγραφών
- ✓ Για να ενισχυθεί και αξιολογηθεί η συμφωνία με τις πολιτικές της εταιρείας
- ✓ Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των εργασιών.

Γενικά, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελείται από όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για να διασφαλισθεί η διοίκηση, ότι τα πάντα λειτουργούν, κατά τον τρόπο που προβλέπεται. Δηλαδή είναι ο συνδετικός κρίκος με τη διοίκηση για να τους ενημερώνει για την ομαλή ή μη λειτουργία της επιχείρησης με αποτέλεσμα να λαμβάνονται οι καταλληλότερες αποφάσεις για το μέλλον της εταιρείας. Ο εσωτερικός έλεγχος κινείται πέρα από τις λογιστικές και οικονομικές λειτουργίες, καθώς εκτείνεται σε όλο το πλάτος της εταιρείας και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων της εταιρείας. Συνίσταται από όλες τις μεθόδους με τις οποίες οι μάνατζερς αποδίδουν αρμοδιότητες και ευθύνες για λειτουργίες, όπως οι πωλήσεις, οι αγορές, η λογιστική και η παραγωγή. Ο εσωτερικός έλεγχος περιέχει ακόμη το πρόγραμμα προπαρασκευής, επαληθεύσεως και κατανομής των διαφόρων μορφών επίβλεψης επί των τρεχουσών αναφορών και αναλύσεων, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στα εκτελεστικά στελέχη ασκούν έλεγχο πάνω σε ένα εύρος δραστηριοτήτων και λειτουργιών. Για να θεωρηθεί ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου ως αποτελεσματικό, θα πρέπει να ικανοποιεί κάποια κριτήρια που η συνισταμένη τους μπορεί να εξασφαλίσει την επιτυχία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στην εταιρία. Ειδικότερα (Weizhong & Shourong, 1997):

- Ανεξαρτησία (Independence)
- Υπευθυνότητα (Authoritativeness)
- Αποδοτικότητα (Efficiency)

2.2.2 Εξωτερικός έλεγχος

Αναφορικά με τον εξωτερικό έλεγχο, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν ανήκουν στο ανθρώπινο δυναμικό του ελεγχόμενου φορέα, ελέγχουν τις οικονομικές καταστάσεις αλλά μπορούν επίσης να πραγματοποιήσουν όλες τις κατηγορίες ελέγχων. Οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές είναι οι αναγνωρισμένοι από την Πολιτεία ή την αναγνωρισμένη λογιστική οργάνωση μιας χώρας, όντας ειδικοί επαγγελματίες με πρωτεύον καθήκον τον υπεύθυνο και αντικειμενικό και ανεπηρέαστο έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων που δημοσιεύουν οι πάσης φύσεως επιχειρήσεις και οργανισμοί. Ο ρόλος τους απαιτεί ειδική επιστημονική εκπαίδευση και κατάρτιση, μεγάλη πείρα, κύρος, αμεροληψία, ευθυκρισία, εχεμύθεια και ήθος. Ένας Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής ασκεί με επιμέλεια τα καθήκοντα του, εάν (Καζαντζής, 2006):

- ✓ Διακατέχεται από επιδεξιότητα και κατάρτιση κατά την άσκηση του συγκεκριμένου ελέγχου.
- ✓ Υιοθετεί τα ελεγκτικά πρότυπα, τους κανόνες και τις οδηγίες του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών.
- ✓ Ερευνά και αξιολογεί εμπειριστατωμένα τα συλλεγόμενα στοιχεία.
- ✓ Αν τα προσόντα του και η γενική εμπειρία του δεν επαρκούν για το έργο, τότε δε δέχεται να το διεκπεραιώσει.
- ✓ Μεριμνά ώστε οι συνεργάτες του να διακατέχονται από εύλογη επιμέλεια.

Σύμφωνα με τα υφιστάμενα ελεγκτικά πρότυπα, ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να μελετήσει το εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα, για να αξιολογήσει, εάν και κατά πόσο μπορεί να στηριχθεί στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Η ποιότητα θα καθορίσει και θα επηρεάσει το τι έλεγχο

θα διεξάγει (δειγματοληπτικό ή γενικό), γεγονός που θα προσδιορίσει και το χρόνο που θα διαθέσει και τα χρήματα που θα απαιτήσει. Συνεπώς, εάν ο εξωτερικός ελεγκτής διαπιστώσει ότι ο εσωτερικός έλεγχος λειτουργεί ικανοποιητικά, θα περιοριστεί σε δειγματοληπτικούς ελέγχους. Στην αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να κάνει ευρύ έλεγχο για να διαμορφώσει γνώμη.

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εξελίξεις στην Ελλάδα περί Διεθνών Προτύπων Ελέγχου, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΤΕ στην υπ' αριθ. 144/11-1-2018 (ΦΕΚ Β' 526/16-02-2018) συνεδρίασή του λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 30 του ν. 4449/2017 αποφάσισε την υιοθέτηση του νέου ΔΠΕ 701 και των αναθεωρημένων ΔΠΕ 700, 260, 570, 705, 706 και 720. Για το νέο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 701, αναφέρεται πως «περιγράφει την ευθύνη του ελεγκτή να γνωστοποιεί τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου (key audit matters) στην έκθεση του, δίνοντας πρόσθετη πληροφόρηση στους επενδυτές και τους λοιπούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων με σκοπό να τους βοηθήσει να κατανοήσουν τα θέματα εκείνα που, κατά τη προσωπική κρίση του ελεγκτή, ήταν ύψιστης σημασίας κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Επιπρόσθετα, παρέχει πληροφορίες αναφορικά με την κατανόηση της οντότητας καθώς και των τομέων σημαντικής κρίσης της διοίκησης στις ελεγχόμενες οικονομικές καταστάσεις καθώς επίσης και δέσμευση των υπευθύνων για την διακυβέρνηση αναφορικά με ορισμένα θέματα που σχετίζονται με την οντότητα, τις ελεγχόμενες οικονομικές καταστάσεις ή τον έλεγχο που διενεργήθηκε. Το ΔΠΕ 701 ισχύει υποχρεωτικά για ελέγχους οικονομικών καταστάσεων εισηγμένων οντοτήτων και πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το άρθρο 10 του Κανονισμού 537/2014 και με το ΔΠΕ 200. Σημειώνεται ότι το ΔΠΕ 701 ισχύει και προαιρετικά για ελέγχους οικονομικών καταστάσεων λοιπών οντοτήτων» (ΟΕΝΕΤ, 2018).

**Πίνακας 2 Υιοθέτηση νέου & αναθεωρημένων Διεθνών
Προτύπων Ελέγχου**

• ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 701 (ΝΕΟ) - Γνωστοποίηση Σημαντικότερων Θεμάτων Ελέγχου στην Έκθεση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή.
• ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 260 (ΑΝΑΘ.) - Επικοινωνία με τους Υπεύθυνους για τη Διακυβέρνηση.
• ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 570 (ΑΝΑΘ.) - Συνέχιση της Δραστηριότητας
• ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 705 (ΑΝΑΘ.) - Διαφοροποιήσεις της Γνώμης Στην Έκθεση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή.
• ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 706 (ΑΝΑΘ.) - Παράγραφοι Έμφασης Θέματος και Παράγραφοι Άλλου Θέματος στην Έκθεση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή.
• ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 720 (ΑΝΑΘ.) - Οι Ευθύνες του Ελεγκτή σχετικά με Άλλες Πληροφορίες.
• ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟΥ 700 (ΑΝΑΘ) — Διαμόρφωση Γνώμης και Έκθεση επί Οικονομικών Καταστάσεων.

(ΟΕΝΕΤ, 2018)

Τέλος, είναι σημαντικό να υφίσταται ολοκληρωτική και ελεύθερη επικοινωνία ανάμεσα στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο, κάτι που πρέπει να ενισχύεται από τη Διοίκηση για να υλοποιηθούν οι κάτωθι στόχοι:

- ✓ Κοινή κατεύθυνση ανάμεσα σε εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο
- ✓ Αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου και των δραστηριοτήτων του με τρόπο ορθό από τον εξωτερικό ελεγκτή
- ✓ Απόκτηση όλων των απαραίτητων πληροφοριών/ επεξηγήσεων από τον εξωτερικό ελεγκτή

- ✓ Δημιουργία φύλλων εργασίας του εξωτερικού ελεγκτή με σκοπό την απόδειξη τη γνώμης του για τις οικονομικές καταστάσεις.

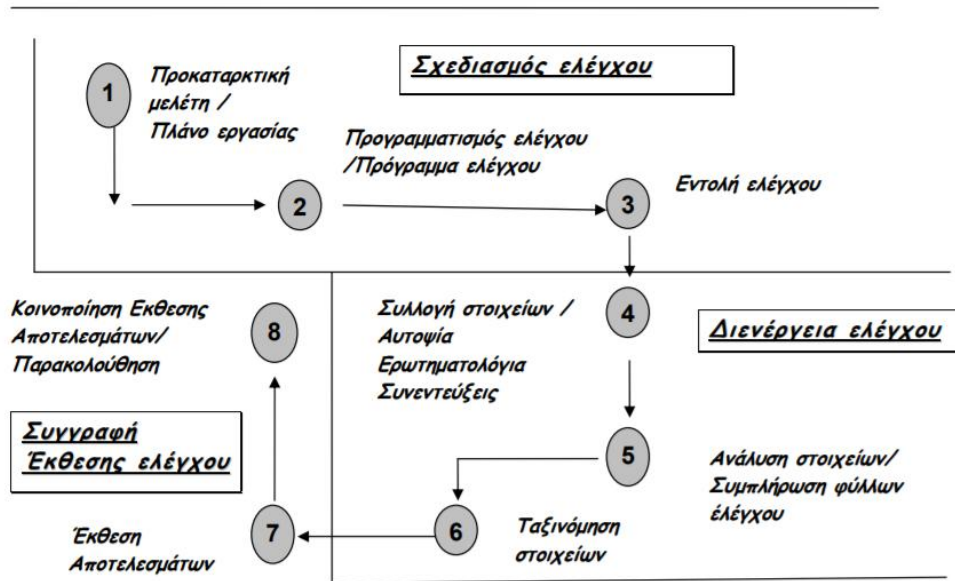
Η εργασία του εσωτερικού ελεγκτή οπωσδήποτε δεν αντικαθιστά την εργασία του εξωτερικού ελεγκτή, ή και αντίστροφα: ο εξωτερικός έλεγχος δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον εσωτερικό, ο οποίος είναι βασικός και συνεχής και υφίσταται σε κάθε οικονομική οντότητα.

2.3 Τα στάδια του ελέγχου

Τα στάδια ελέγχου δίνονται στο ακόλουθο σχήμα, ξεκινώντας με το στάδιο σχεδιασμού του ελέγχου, έπειτα τη διενέργεια του ελέγχου και τέλος, γίνεται η συγγραφή της Έκθεσης Ελέγχου.

Στο στάδιο σχεδιασμού του ελέγχου γίνεται προκαταρκτική μελέτη και πλάνο εργασίας για τον έλεγχο, ακολουθεί προγραμματισμός της διαδικασίας και έπειτα δίνεται η εντολή του ελέγχου. Στο επόμενο στάδιο της διενέργειας ελέγχου συλλέγονται τα στοιχεία, μέσα από αυτοψία, ερωτηματολόγια ή / και συνεντεύξεις, γίνεται ανάλυση αυτών και συμπλήρωση των φύλλων ελέγχου ενώ στη συνέχεια ταξινομούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Στο τελευταίο στάδιο, αυτό της συγγραφής της Έκθεσης Ελέγχου, καταγράφονται τα αποτελέσματα από τον έλεγχο στην Έκθεση, η οποία έπειτα κοινοποιείται και παρακολουθείται (Ρακιντζής, 2007).

Σχήμα 1 Τα στάδια Ελέγχου

(Ρακιντζής, 2007: 17)

2.4 Αναγκαιότητα και σκοπιμότητα του ελέγχου

Η αναγκαιότητα του ελέγχου είναι εμφανής καθώς εξασφαλίζει συνεχή διαβεβαίωση για την ποιότητα και την αξιοπιστία των πληροφοριών της επιχείρησης/ οργανισμού/ φορέα (Rezaee et al., 2002). Ουσιαστικά, η αναγκαιότητα της ελεγκτικής έγκειται στο ότι τα ανθρώπινα λάθη και οι αδυναμίες δε μπορούν να αποφευχθούν και προκειμένου να προβληθεί η σωστή εικόνα της επιχείρησης, είναι αναγκαία η διόρθωση αυτών των σφαλμάτων.

Τα ελεγκτικά Σώματα αποσκοπούν στην επίτευξη των παρακάτω τεσσάρων γενικών στόχων (Ρακιντζής, 2007: 26):

- Ποιότητα Υπηρεσιών
- Διαχείριση και Οργάνωση
- Νομιμότητα ενεργειών
- Εξοικονόμηση χρημάτων

Όπως υποστηρίζεται και στη διεθνή βιβλιογραφία, ο έλεγχος έχει μείζονα ρόλο στην οικονομική και χρηματοπιστωτική πτυχή της εκάστοτε επιχείρησης, καθώς αναζητά πιθανές πληροφοριακές ασυμμετρίες στο πλαίσιο της οικονομικής ανάλυσης του λογιστικού ελέγχου. Μέσα από το σχεδιασμό της βέλτιστης ελεγκτικής διαδικασίας υπάρχει καλύτερη αξιολόγηση του κινδύνου, καλύτερη συμμόρφωση, ρύθμιση της ασύμμετρης πληροφόρησης, καθώς και προστασία επενδυτή (Newman, Patterson, Smith, 2005).

Ειδικά για τον εξωτερικό έλεγχο, που αποτελεί πεδίο της παρούσας μελέτης, δίνει στο πόρισμα χαρακτήρα με κύρος και αντικειμενικότητα, αλλά και αξιοπιστία αναφορικά με τις οικονομικές καταστάσεις, δεδομένα αναγκαία σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος όπως τράπεζες, αναλυτές, επενδυτές κ.α. Συνάμα, η αποκάλυψη ή ο μετριασμός των σφαλμάτων βοηθάει το κύριο έργο της διοίκησης στην ορθή διαχείριση των στοιχείων της περιουσίας της εταιρίας. Τέλος, με την πιστοποίηση και ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων, εξασφαλίζονται τα συμφέροντα των μετόχων και η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως, αλλά και η πιστοληπτική της ικανότητα.

2.5 Νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον Παπαστάθη (2015), και αναφορικά με το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα, ιδρύθηκε το 1955 με το Ν.Δ 3329/1955 το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.). Ο Εσωτερικός Έλεγχος άρχισε να γίνεται γνωστός στη χώρα στο τέλος της δεκαετίας του 1970 με αρχές δεκαετίας του 1980. Συγκεκριμένα, το 1985 με την απόφαση 1457/7.6.85 του Πρωτοδικείου Αθηνών, ιδρύθηκε το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Ε.Ι.Ε.Ε.). Από το 1986 και έπειτα, ο Εσωτερικός Έλεγχος άρχισε να αποκτά ουσιαστική υπόσταση και καθιερώθηκε επίσημα στις τράπεζες με την πράξη 2438/6.8.1998 του Διοικητή της Τραπέζης Ελλάδος.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με την απόφαση 5/204/14.11.2000 του Δ.Σ., άρθρα 11 και 12 υποχρεώνει τις εταιρείες που είναι εισηγμένες να έχουν Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας καθώς και Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.

Επίσης, με το νόμο 3016 Φ.Ε.Κ./17.05.2002, περί Εταιρικής Διακυβέρνησης, συμπληρωμένος με το νόμο 3091/24.12.2002 στο άρθρο 7, ο Εσωτερικός Έλεγχος αποτελεί προϋπόθεση για την εισαγωγή των μετοχών ή άλλων κινητών αξιών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά.

Επόμενη νομική εξέλιξη αποτελεί ο Ν. 3429/2005 (ΦΕΚ Α΄ 314 / 27.12.2005) που υποχρεώνει όλες τρις ΔΕΚΟ να έχουν υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου.

Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του Ν. 3492/2006 (ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006) ορίζονται στην ελληνική έννομη τάξη ο εσωτερικός έλεγχος (Internal audit), η μονάδα εσωτερικού ελέγχου και το σύστημα εσωτερικού ελέγχου (Internal control). Ο Ν. 3492/2006 (ΦΕΚ Α΄ 210 / 5.10.2006) οριοθέτησε τη σύσταση Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ) σε όλα τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες της χώρας και στους εποπτευόμενους από αυτά φορείς, επιχειρώντας για πρώτη φορά μαζική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου Τομέα.

Ανάμεσα στις πρόσφατες εξελίξεις στον εσωτερικό έλεγχο στην Ελλάδα είναι ο Ν.3871/2010 (ΦΕΚ Α΄141 / 17.8.2010), που προβλέπει την καθολική διενέργεια εσωτερικού ελέγχου σε όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς και ο Ν. 4025/18.10.2011 όπου καθιερώνεται ο Εσωτερικός Έλεγχος και στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα της Χώρας.

Αναφορικά με τον εξωτερικό έλεγχο, οι εξωτερικοί ελεγκτές, αναφερόμενοι και ως ανεξάρτητοι ή Ορκωτοί Ελεγκτές, αναγνωρίζονται από την Πολιτεία ως ειδικοί επαγγελματίες με σκοπό τον υπεύθυνο, αντικειμενικό και ανεπηρέαστο έλεγχο των οικονομικών δράσεων κάθε επιχείρησης. Στην Ελλάδα λειτουργεί το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ), όντας μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών. Ιστορικά, διακρίνονται τρεις περίοδοι για την εξέλιξη της οργανωτικής δομής και λειτουργίας του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα (<http://www.soel.gr>):

- Η περίοδος μέχρι την έναρξη λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (έτη 1920- 1956), όπου ο έλεγχος στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των ανώνυμων εταιρειών ήταν εντελώς τυπικός, λόγω ανυπαρξίας οργανωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος.
- Η περίοδος λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Λογιστών από το έτος 1957 έως το έτος 1992,
- Η περίοδος από το έτος 1993 μέχρι και σήμερα, δηλαδή από την κατάργηση της μορφής οργάνωσης του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, τη σύσταση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και την λειτουργία ελεγκτικών εταιρειών.

Το επάγγελμα των Ορκωτών Ελεγκτών απελευθερώθηκε με το Ν. 1969/1991 και στη συνέχεια τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε και με άλλα νομοθετήματα. Το βασικό νομικό πλαίσιο του εξωτερικού ελέγχου δίνεται στο Ν. 2190/1920, που τροποποιήθηκε με βάση την 8^η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και με το Π.Δ. 226/1992, ενώ ως θεσμός και επάγγελμα ορίζεται στα Π.Δ. 226/1992 και Π.Δ. 233/1992. Τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου στην Ελλάδα υιοθετήθηκαν με την Απόφαση 22/10/2004 της ΕΛΤΕ (Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων), ενώ η οριστική τους υιοθέτηση έγινε με τον Ν. 3693/2008.

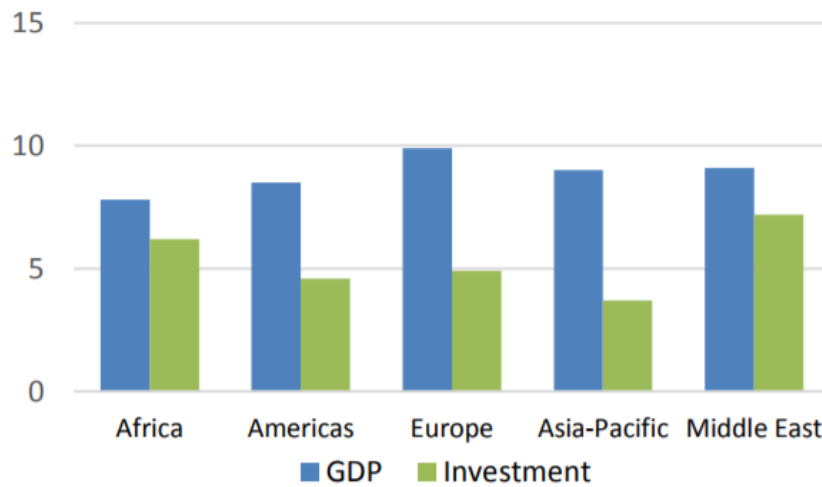
3. Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

3.1 Διεθνείς τάσεις

Σύμφωνα με μελέτη του ILO (2017), τα ξενοδοχεία, το catering και ο τουριστικός τομέας είναι από τους γρηγορότερα αναπτυσσόμενους κλάδους της διεθνούς οικονομίας, δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην απασχόληση και σε άλλες συναφείς αγορές. Ο τουριστικός κλάδος θεωρείται ως σημαντική κινητήρια δύναμη για την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη των χωρών και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Σε ότι αφορά το ρυθμό ανάπτυξης του κλάδου, σημειώνεται συνεχής επέκταση και διαφοροποίηση στον τομέα του τουρισμού κατά τις τελευταίες δεκαετίες, συμβάλλοντας σημαντικά στο ΑΕΠ και στις συνολικές επενδύσεις ανά τον κόσμο, όπως δείχνει το παρακάτω διάγραμμα 1 (WTTC, 2017).

Ο κλάδος του τουρισμού είναι η τρίτη μεγαλύτερη κατηγορία εξαγωγών του κόσμου μετά από τον τομέα των χημικών ουσιών και των καυσίμων: ο διεθνής τουρισμός (εισερχόμενος και εξερχόμενος τουρισμός) αντιπροσωπεύει το 30% των παγκόσμιων εξαγωγών υπηρεσιών και αντιπροσωπεύει το 7% της συνολικής εξαγωγής αγαθών και υπηρεσιών. Για πολλές χώρες, όπως και στην Ελλάδα, ο εισερχόμενος τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων και συμβάλλει καταλυτικά στην οικονομία της χώρας. Στις αναδυόμενες οικονομίες ο τομέας παρέχει ολοένα και περισσότερες ευκαιρίες για οικονομική διαφοροποίηση, αντιπροσωπεύοντας το 40% των εξαγωγών υπηρεσιών UNWTO (2017).

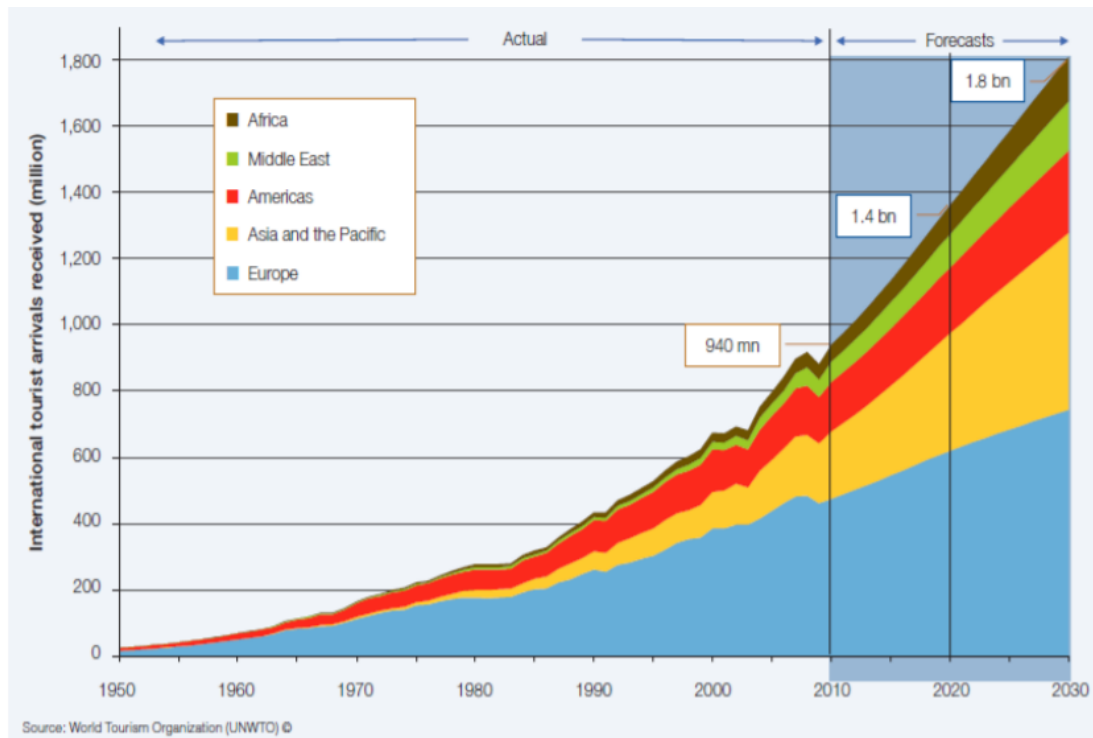
Διάγραμμα 1 Συνολική συνεισφορά του κλάδου στο ΑΕΠ και στις συνολικές επενδύσεις, 2016 (%)

Πηγή: WTTC (2017)

Οι διεθνείς αφίξεις τουριστών αυξήθηκαν από 25 εκατομμύρια το 1950 σε 278 εκατομμύρια το 1980, 674 εκατομμύρια το 2000 και 1235 εκατομμύρια το 2016. Γαλλία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ισπανία και Κίνα είναι οι κορυφαίοι προορισμοί όσον αφορά τις διεθνείς αφίξεις τουριστών. Η τουριστική ανάπτυξη έχει ισχυροποιηθεί στις αναδυόμενες οικονομίες (+4.4%) και προβλέπεται να αυξηθεί στο διπλάσιο ποσοστό από ότι στις προηγμένες οικονομίες (+ 2.2%) μεταξύ 2010 και 2030. Έως το 2030, το μερίδιο αγοράς του διεθνούς τουρισμού στις αναδυόμενες οικονομίες αναμένεται να φθάσει το 57%, σε σύγκριση με 45% το 2016 και το 30% το 1980 (διάγραμμα 2) WTTC (2017).

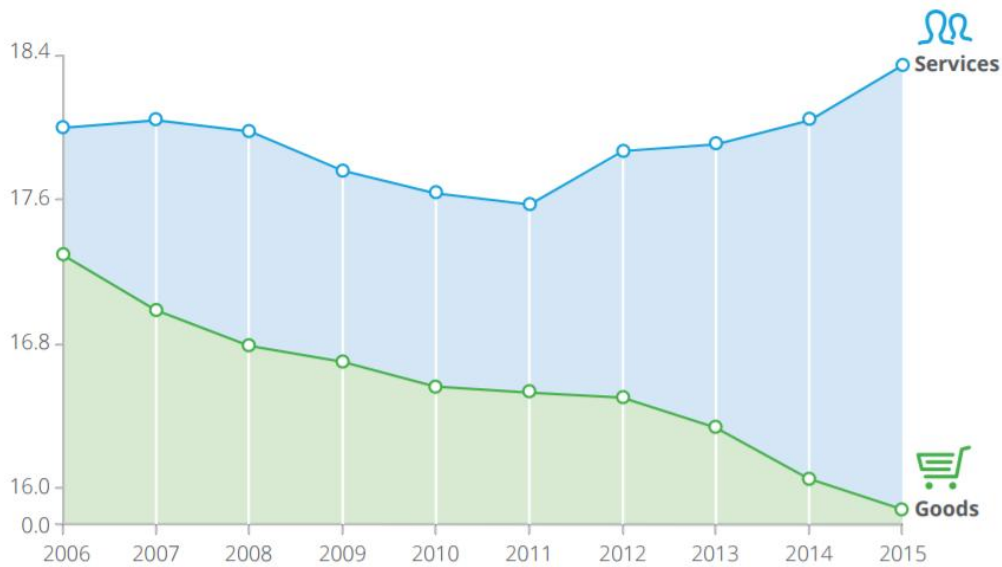
Διάγραμμα 2 Διαχρονική πορεία του κλάδου από το 1950 έως σήμερα και προβλέψεις για το 2030

Πηγή: WTTC (2017)

Ειδικά για τον ξενοδοχειακό κλάδο, και σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Deloitte (2017), ο κλάδος της φιλοξενίας έχει εισέλθει σε μια νέα εποχή ανάπτυξης και αλλαγών, με κύρια χαρακτηριστικά επίδρασης στον κλάδο τις μετατοπίσεις στην παγκόσμια οικονομία, την καινοτομία, τις γεωπολιτικές αναταραχές, τις φυσικές καταστροφές, τις τάσεις των καταναλωτών απαιτήσεων κ.α. Πρόκληση αποτελεί η οριοθέτηση της καταναλωτικής δαπάνης, η οποία φαίνεται να ανακάμπτει τα τελευταία πέντε έτη σε ότι αφορά τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανόμενων των ξενοδοχειακών υπηρεσιών (αντίθετα με τα αγαθά) (διάγραμμα 3), αλλά και οι γενικές τάσεις στην οικονομία, στην τεχνολογία, στις κοινωνικές πλατφόρμες δικτύωσης, στη νοοτροπία του καταναλωτή και στη δημόσια πολιτική.

Διάγραμμα 3 Οι καταναλωτικές δαπάνες (% των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών)

Αγαθά: τρόφιμα και ποτά, καπνός, ένδυση, υποδήματα, είδη νοικοκυριού

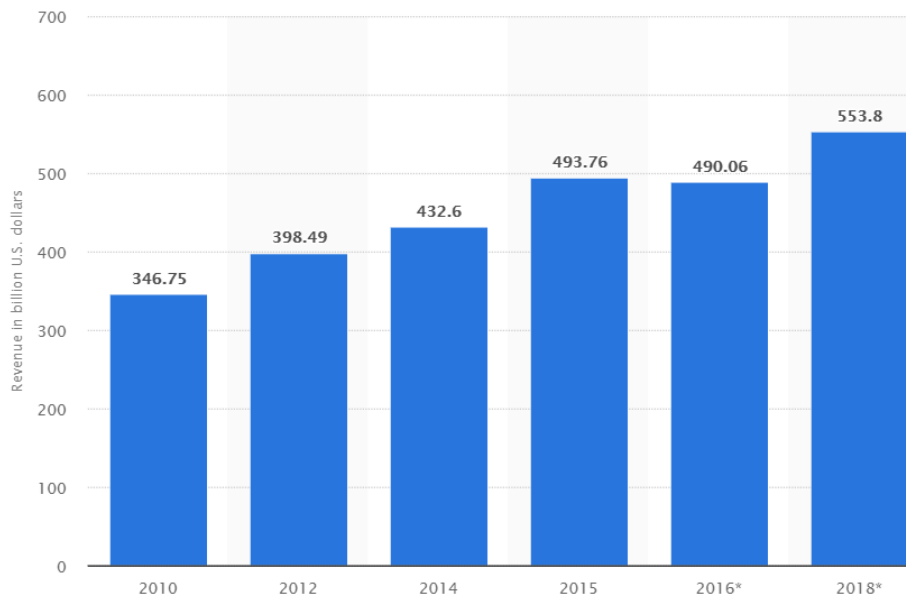
Υπηρεσίες: επικοινωνίες, ψυχαγωγία, ξενοδοχεία και catering

Πηγή: Deloitte (2017) σελ. 3

Τα τελευταία 20 χρόνια, πολλές πτυχές της ξενοδοχειακής βιομηχανίας έχουν μετατοπιστεί και προσαρμοστεί στη νέα τεχνολογία και στην αλλαγή της συμπεριφοράς των καταναλωτών, αλλάζοντας την επιχειρηματική αντίληψη των ξενοδόχων για το πώς μπορούν να ενισχύσουν τα προϊόντα τους, να προσελκύσουν περισσότερους επισκέπτες και να δημιουργήσουν ευκαιρίες για επέκταση. Ο ανταγωνισμός έχει αυξηθεί μέσω του μάρκετινγκ διαδικτύου, οδηγώντας σε πίεση στις τιμές δωματίων, με τις δαπάνες να συνεχίζουν να αυξάνονται σε υψηλότερο ποσοστό και με τα περιθώρια κέρδους να μειώνονται χάρη στις υψηλότερες προμήθειες από τα online ταξιδιωτικά γραφεία και τις αυξήσεις στις λειτουργικές δαπάνες. Ωστόσο, αν και υφίσταται αυτές οι συνθήκες, ο ξενοδοχειακός κλάδος συνεχίζει να προσαρμόζεται στις αλλαγές και στις σύγχρονες τάσεις, και μάλιστα δείχνει πως κινείται με θετικές προοπτικές σε όρους λιανικής αξίας, ακόμη και μέσα στην οικονομική κρίση (διάγραμμα 4) (Statista, 2017). Τα έσοδα του ξενοδοχειακού κλάδου για την

περίοδο μετά την κρίση δίνονται στην εικόνα 1, με εμφανή την ανάκαμψη μετά το 2010 (Hospitalitynet, 2015).

Διάγραμμα 4 Παγκόσμια ξενοδοχειακή βιομηχανία: Λιανική αξία 2010-2018 (σε δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)

Πηγή: Statista (2017)

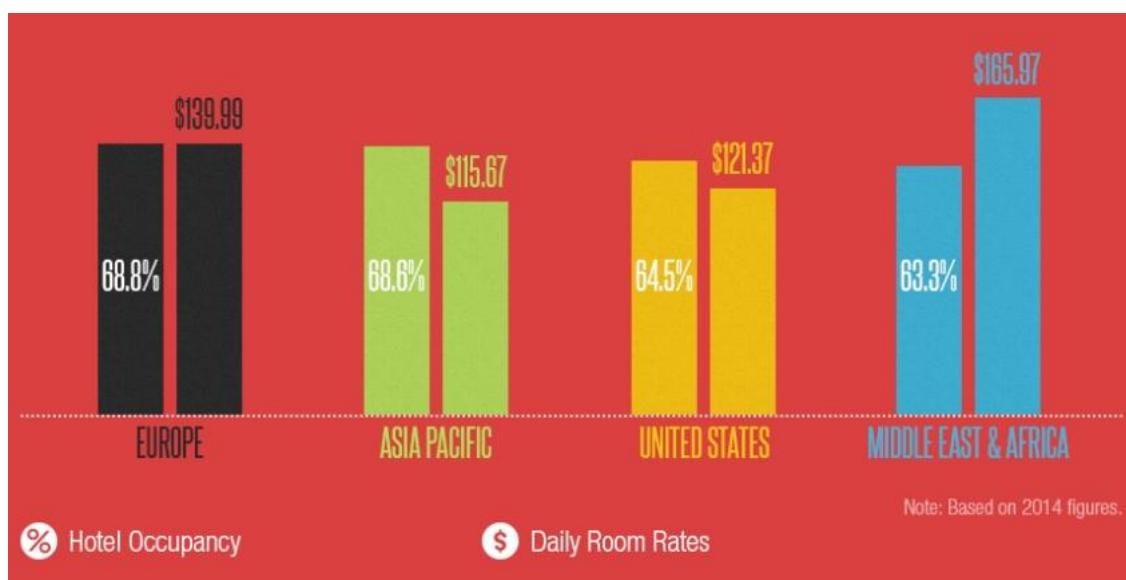
Εικόνα 1 Τα έσοδα του ξενοδοχειακού κλάδου για την περίοδο μετά την κρίση (σε δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)

Πηγή: Hospitalitynet (2015)

Όντας άρρηκτα συνδεδεμένος ο ξενοδοχειακός κλάδος με την ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία, συνέβαλε στην παγκόσμια οικονομία το 2013 ποσό που έφτασε τα επτά τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, αντικατοπτρίζοντας τη διαπίστωση πως η ξενοδοχειακή βιομηχανία είναι σίγουρα ένας κερδοφόρος κλάδος. Το ποσοστό πληρότητας στα ξενοδοχεία σε όλες τις περιοχές του κόσμου σημειώνει αύξηση χρόνο με το χρόνο, υποδηλώνοντας τη μεγαλύτερη ζήτηση για την ξενοδοχειακή βιομηχανία. Το 2014 υπήρξε πληρότητα 68,8% στην Ευρώπη, η οποία ήταν η περιοχή με το υψηλότερο ποσοστό πληρότητας διεθνώς, ακολουθούμενη από την περιοχή Ασίας-Ειρηνικού με ποσοστό πληρότητας 68,6% (εικόνα 2) (Hospitalitynet, 2015). Η πιο ακριβή πόλη προορισμός στον κόσμο θεωρείται η Νέα Υόρκη, όπου οι τιμές των ξενοδοχείων το 2014 έφτασαν κατά μέσο όρο περίπου 360 δολάρια ΗΠΑ ανά διανυκτέρευση. Επτά από τους δέκα πιο ακριβούς προορισμούς πόλεων για ξενοδοχεία ήταν στην Ευρώπη (Statista, 2017).

Εικόνα 2 Πληρότητα του ξενοδοχειακού κλάδου ανά περιοχή (2014)

Πηγή: Hospitalitynet (2015)

Σε ολόκληρη την ξενοδοχειακή βιομηχανία, υπάρχουν επιχειρηματικές και τεχνολογικές τάσεις αλλά και ποικίλες τάσεις μάρκετινγκ που επηρεάζουν τη βιομηχανία στο σύνολό της, όπως για παράδειγμα σχετικά με το αυξημένο ενδιαφέρον για τη χρήση κινητών συσκευών και εφαρμογών αλλά και οι εξατομικευμένες υπηρεσίες πελατών, τα social media, οι κρατήσεις μέσω ίντερνετ κ.α.

3.2 Ο ξενοδοχειακός κλάδος στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδος (2017:8), η Ελλάδα διαθέτει 9.730 ξενοδοχειακές μονάδες συνολικής δυναμικότητας 788.553 κλινών (2016). Το 2016 το ξενοδοχειακό δυναμικό αυξήθηκε κατά 0,6% σε όρους δωματίων, ενώ την τελευταία 10ετία η αύξηση του ήταν 5,7% σε μονάδες και 10,6% σε δωμάτια (πίνακας 3). Η διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού φανερώνει την ανοδική του πορεία, όπως δηλώνει και το διάγραμμα 5. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2000-2016, οι ξενοδοχειακές μονάδες αυξήθηκαν κατά 22,6%, ενώ σε όρους δωματίων η αύξηση ανήλθε σε 31,7%.

Σε ότι αφορά το δυναμικό ανά Διοικητική Περιφέρεια, ηγείται η Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου (24,5%) και της Κρήτης (22,1%) με βάση τα δωμάτια. Ακολουθούν οι Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων (11,8%) και της Κεντρικής Μακεδονίας (11%) (διάγραμμα 6) (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 17). Τα μεγαλύτερα ξενοδοχεία βρίσκονται στην Κρήτη με μέσο μέγεθος 57,3 δωμάτια και στα Ιόνια Νησιά με 51,5 δωμάτια, ενώ ακολουθούν τα ξενοδοχεία της Αττικής (48,8 δωμάτια) και του Νοτίου Αιγαίου (48,2 δωμάτια). Η εικόνα, όμως, διαφοροποιείται σε σχέση με την κατηγορία του ξενοδοχείου. Τα μεγαλύτερα ξενοδοχεία 5 αστέρων βρίσκονται στην Αττική και στην Κρήτη με μέσο μέγεθος περίπου 194 δωμάτια. Ακολουθούν τα ξενοδοχεία της Κεντρικής Μακεδονίας (177 δωμάτια) και των Ιονίων Νησιών (170 δωμάτια)

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 17-18).

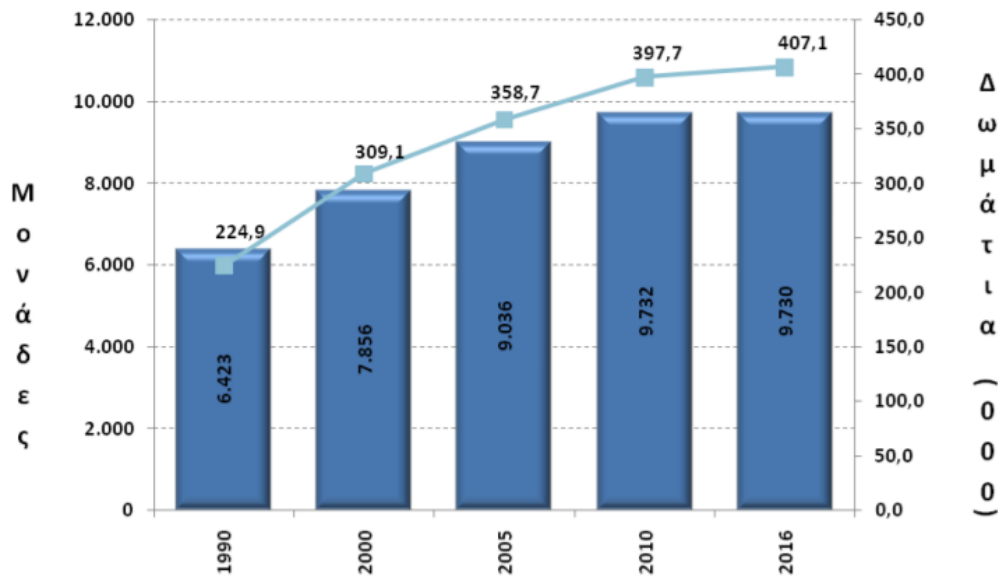
Σχετικά με το μέσο μέγεθος των ξενοδοχείων σε επίπεδο χώρας για την περίοδο αυτή παρέμεινε σχετικά σταθερό και μικρό, από 40 έως 42 δωμάτια. Το 2000 το μέσο μέγεθος των ξενοδοχείων της χώρας ήταν 39,3 δωμάτια, το 2009 ήταν 40,1 δωμάτια και το 2016 41,8 δωμάτια (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 10).

Πίνακας 3 Διαχρονική Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού 1990 – 2016

Έτος	Μονάδες	Δωμάτια (000)	Δ% ως προς το προηγούμενο έτος (δωμάτια)	Μέσο Μέγεθος σε Δωμάτια
1990	6.423	224,9		35,0
1995	7.387	281,6	7,4%	38,1
2000	7.856	309,1	0,2%	39,3
2001	8.073	320,5	3,7%	39,7
2002	8.285	329,4	2,8%	39,8
2003	8.527	339,5	3,1%	39,8
2004	8.843	351,9	3,7%	39,8
2005	9.036	358,7	1,9%	39,7
2006	9.110	364,2	1,5%	40,0
2007	9.207	368,0	1,0%	40,0
2008	9.227	375,1	1,9%	40,7
2009	9.559	383,0	2,1%	40,1
2010	9.732	397,7	3,8%	40,9
2011	9.653	396,2	-0,4%	41,0
2012	9.661	399,0	0,7%	41,3
2013	9.674	400,6	0,4%	41,4
2014	9.701	403,2	0,6%	41,6
2015	9.727	404,6	0,3%	41,6
2016	9.730	407,1	0,6%	41,8

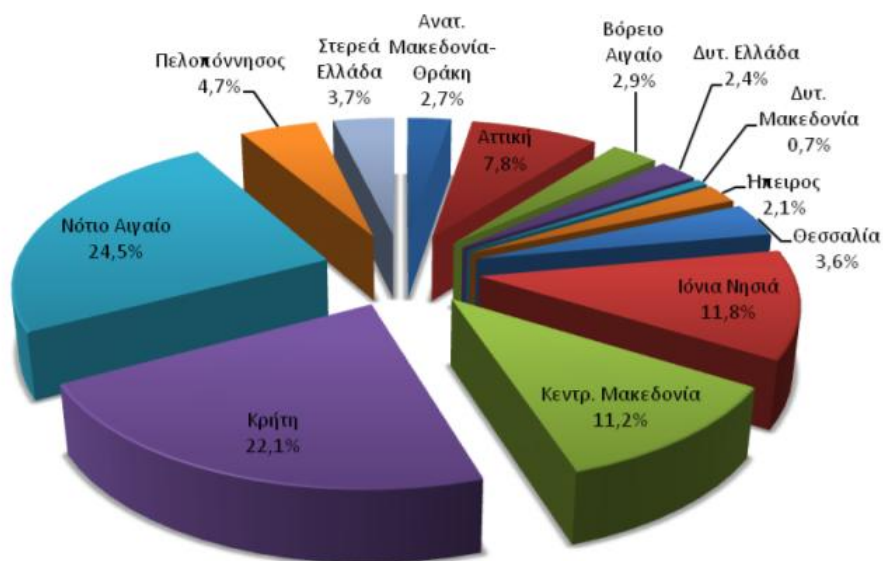
(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 8)

Διάγραμμα 5 Διαχρονική Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού 1990 – 2016

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 9)

Διάγραμμα 6 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Δυναμικότητα, 2016 (δωμάτια)

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 17)

Σε ότι αφορά την κατανομή των ξενοδοχείων με βάση την κατηγορία τους (πίνακας 4), φαίνεται πως το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας έχει αναβαθμιστεί θεαματικά (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 9):

- τα ξενοδοχεία 5 αστέρων έχουν σχεδόν τετραπλασιαστεί, με μερίδιο στον κλάδο από 1% το 2000 σε 4,6% το 2016
- τα ξενοδοχεία 4 αστέρων αυξήθηκαν κατά 50% την περίοδο 2000-2016, με το μερίδιό τους να μεγαλώνει από 10% το 2000 σε 14,5% το 2016
- τα ξενοδοχεία 3 αστέρων αυξήθηκαν κατά 37% την ίδια περίοδο, με το μερίδιό τους να μεταβάλλεται από 18,6% το 2000 σε 25,4% το 2016
- τα ξενοδοχεία 2 και 1 αστεριού ωστόσο μειώθηκαν κατά 18% και 30%, αντίστοιχα, σημειώνοντας μείωση στο μερίδιό τους στον κλάδο

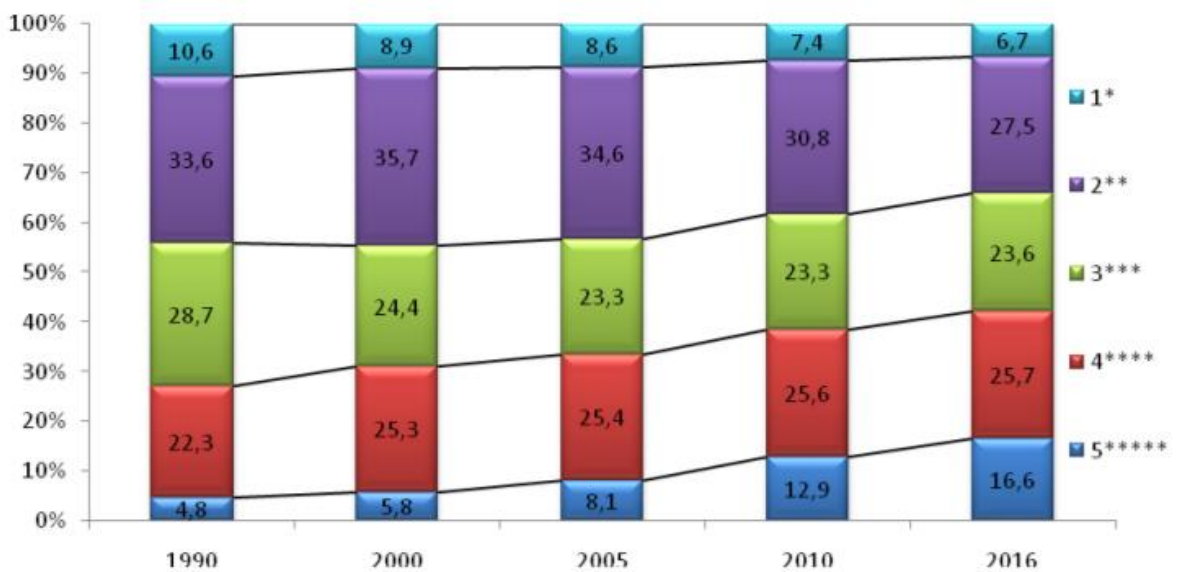
Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 7, πάνω από το 65% των ξενοδοχείων ήταν ενταγμένο στις 3 ανώτερες κατηγορίες το 2016, ενώ το 2000 το ποσοστό αυτό ήταν 55% (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 10).

Πίνακας 4 Κατανομή Ξενοδοχειακού Δυναμικού (δωμάτια) με βάση την Κατηγορία

Κατηγορία	1990	1995	2000	2005	2010	2016
5*****	4,8%	5,0%	5,8%	8,1%	12,9%	16,6%
4****	22,3%	23,9%	25,3%	25,4%	25,6%	25,7%
3***	28,7%	24,6%	24,4%	23,3%	23,3%	23,6%
2**	33,6%	37,0%	35,7%	34,6%	30,8%	27,5%
1*	10,6%	9,5%	8,9%	8,6%	7,4%	6,7%

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 10)

Διάγραμμα 7 Κατανομή Ξενοδοχειακού Δυναμικού (δωμάτια) με βάση την Κατηγορία

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 10)

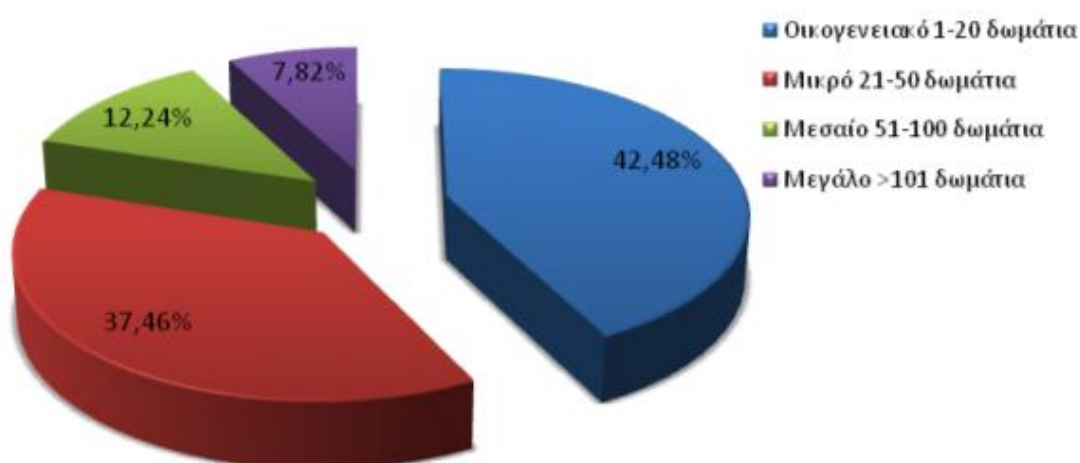
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ξενοδοχείων με βάση το μέγεθος (2016), τα στοιχεία (πίνακας 5, διάγραμμα 8) δείχνουν πως σχεδόν το 80% των ξενοδοχειακών μονάδων αφορούν οικογενειακά ή μικρά ξενοδοχεία με δυναμικότητα μέχρι 50 δωμάτια. Η γενική αναβάθμιση στο ξενοδοχειακό δυναμικό διαφαίνεται και στο αυξανόμενο ποσοστό των οικογενειακών ξενοδοχείων (1-20 δωμάτια) που ανήκουν στην κατηγορία των 5 αστέρων (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 11).

Πίνακας 5 Ποσοστιαία κατανομή των ξενοδοχείων με βάση το μέγεθος (2016)

Μέγεθος Ξενοδοχείου	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Οικογενειακό 1-20 δωμάτια	1,4%	11,8%	23,1%	41,5%	22,2%	42,5%
Μικρό 21-50 δωμάτια	2,0%	9,9%	24,7%	50,6%	12,8%	37,5%
Μεσαίο 51-100 δωμάτια	6,1%	19,4%	39,0%	33,3%	2,2%	12,2%
Μεγάλο >101 δωμάτια	31,7%	43,5%	19,8%	4,7%	0,3%	7,8%

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 11)

Διάγραμμα 8 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση το Μέγεθος, 2016

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 12)

Τα ξενοδοχεία κατανέμονται στις ακόλουθες κατηγορίες ανά τύπο, σύμφωνα με τον πίνακα 6, με την πλειοψηφία να αφορά τα ξενοδοχεία κλασικού τύπου (77,7%, διάγραμμα 9). Σχετικά με τη νομική μορφή, κυριαρχούν οι Α.Ε. και οι ατομικές (διάγραμμα 10) (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 14).

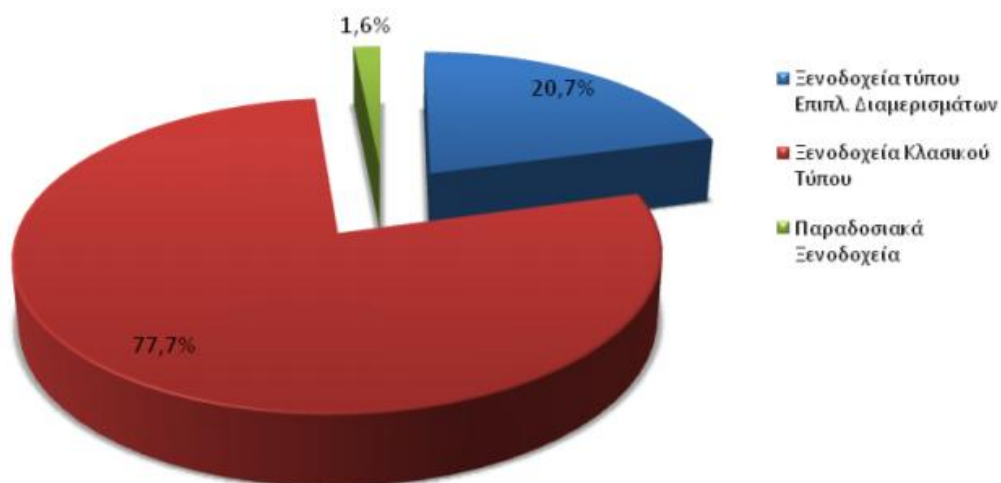
Τέλος, με βάση τη λειτουργία τους, συνεχή λειτουργία σημειώνει το 46,1% των ξενοδοχείων της χώρας, έναντι 44% περίπου το 2009. Από την άλλη, εποχιακά λειτουργεί το 53,9% έναντι 56% το 2009. Σταθερά και διαχρονικά τα ξενοδοχεία 3 αστέρων έχουν τα υψηλότερα ποσοστά συνεχούς λειτουργίας (πίνακας 7, διάγραμμα 11) (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 14).

Πίνακας 6 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων ανά τύπο Καταλύματος, 2016

Τύπος Ξενοδοχείου		5*	4*	3*	2*	1*	Γενικό άθροισμα
Ξενοδοχεία τύπου Επιπλ. Διαμερισμάτων	Μονάδες	40	279	589	1.374	464	2.746
	Δωμάτια	6.497	12.144	16.727	35.274	10.613	81.255
	Κλίνες	12.704	21.393	30.033	62.628	19.534	146.292
Ξενοδοχεία Κλασικού Τύπου	Μονάδες	362	826	1.640	2.597	944	6.369
	Δωμάτια	60.207	89.220	77.181	76.200	16.584	319.392
	Κλίνες	123.041	174.857	151.064	147.059	32.481	628.502
Παραδοσιακά Ξενοδοχεία	Μονάδες	42	307	243	19	4	615
	Δωμάτια	703	3.198	2.125	368	105	6.499
	Κλίνες	1.465	6.953	4.463	678	200	13.759
Σύνολο	Μονάδες	444	1.412	2.472	3.990	1.412	9.730
	Δωμάτια	67.407	104.562	96.033	111.842	27.302	407.146
	Κλίνες	137.210	203.203	185.560	210.365	52.215	788.553

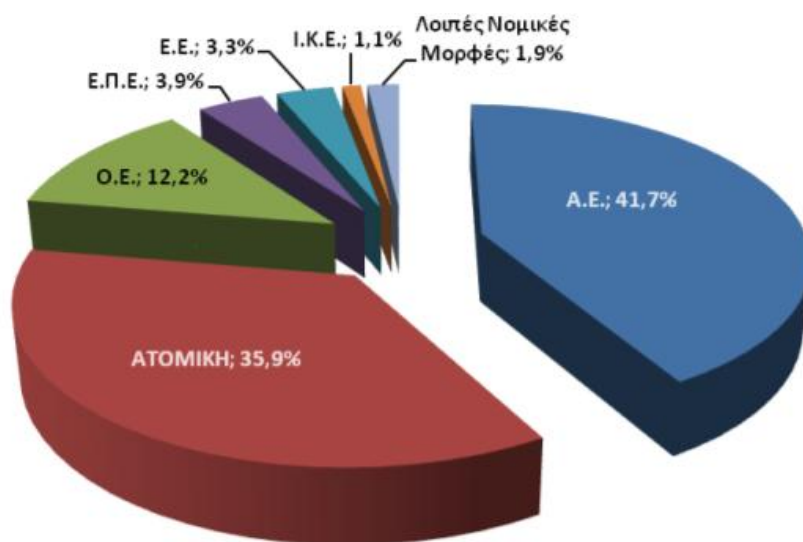
(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 12)

Διάγραμμα 9 Κατανομή Ξενοδοχειακού Δυναμικού ανά τύπο Καταλύματος, 2016

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 13)

Διάγραμμα 10 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Νομική Μορφή των Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, 2016

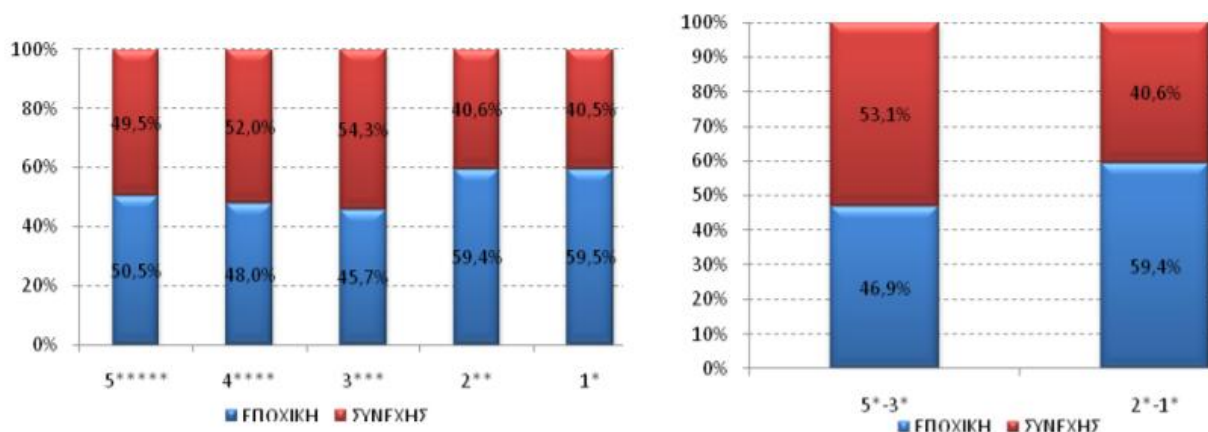
(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 14)

Πίνακας 7 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Λειτουργία τους, 2016

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	5*	4*	3*	2*	1*	ΓΕΝΙΚΟ άθροισμα
Εποχική	224	678	1.129	2.369	840	5.240
Συνεχής	220	734	1.343	1.621	572	4.490
Σύνολο	444	1.412	2.472	3.990	1.412	9.730
<i>Ποσοστιαία Κατανομή</i>						
Εποχική	50,5%	48,0%	45,7%	59,4%	59,5%	53,9%
Συνεχής	49,5%	52,0%	54,3%	40,6%	40,5%	46,1%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 15)

Διάγραμμα 11 Κατανομή Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων με βάση τη Λειτουργία τους, 2016

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 15)

Αναφορικά με τις επιδόσεις των ελληνικών ξενοδοχείων για το 2016, το 95% των ξενοδοχείων πέτυχαν πληρότητες μέχρι 90% το Μάιο του 2016 και μόνο το 5% των ξενοδοχείων πέτυχε πληρότητες από 91%-100%. Αντίθετα, τον Αύγουστο το ποσοστό των ξενοδοχείων που πέτυχαν πληρότητες από

91%-100% ανέρχεται σε 43% (πίνακας 8) (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 21). Σχετικά με τις επιδόσεις των ξενοδοχειακών αλυσίδων, παρατηρείται πως σε ξενοδοχειακές αλυσίδες κάποιας μορφής συμμετέχουν ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών, μεγαλύτερου μεγέθους και εμφανίζουν καλύτερες επιδόσεις από το μέσο όρο της επίδοσης του συνόλου των ξενοδοχείων και πολύ καλύτερες επιδόσεις από το μέσο όρο των μεμονωμένων ξενοδοχείων (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 29).

Ως προς την απασχόληση, ο ξενοδοχειακός κλάδος είναι από τους λίγους της ελληνικής οικονομίας που άντεξαν στην οικονομική κρίση, καθώς κατά την δετία 2008-2016 η απασχόληση στον τουρισμό αυξήθηκε κατά 5,9%, (δηλ. 19.000 εργαζόμενους), με τα ελληνικά ξενοδοχεία να απασχολούν το Μάιο του 2016 97.988 άτομα και τον Αύγουστο 144.390 άτομα (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 22). Σε επίπεδο περιφέρειας (πίνακας 9), πλην της μείωσης στα ξενοδοχεία των νησιών του Β. Αιγαίου και του Ν. Αιγαίου, η απασχόληση κατέγραψε θετικούς ρυθμούς μεταβολής (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 23). Το 56%-57% των εργαζομένων στα ελληνικά ξενοδοχεία είναι γυναίκες (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 24).

Πίνακας 8 Κατανομή Μέσης Πληρότητας που Πέτυχαν τα Ελληνικά Ξενοδοχεία

Ξενοδοχεία που επιτυγχάνουν:	Μάιος 2015		Μάιος 2016		Αύγουστος 2015		Αύγουστος 2016	
	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική Κατάνομή (%)	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική Κατάνομή (%)	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική Κατάνομή (%)	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική Κατάνομή (%)
Μέση πληρότητα <20%	26,7	26,7	25,6	25,6	4,0	4,0	2,1	2,1
Μέση πληρότητα 21-40%	20,2	46,8	19,8	45,4	5,8	9,8	6,7	8,8
Μέση πληρότητα 41-60%	21,4	68,2	18,7	64,1	7,6	17,4	8,6	17,4
Μέση πληρότητα 61-70%	8,5	76,7	11,1	75,2	6,0	23,4	6,9	24,3
Μέση πληρότητα 71-80%	9,3	85,9	11,0	86,2	10,7	34,2	10,3	34,6
Μέση πληρότητα 81-90%	9,2	95,1	9,0	95,2	21,4	55,5	22,4	57,0
Μέση πληρότητα 91-100%	4,9	100,0	4,8	100,0	44,5	100,0	43,0	100,0

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 21)

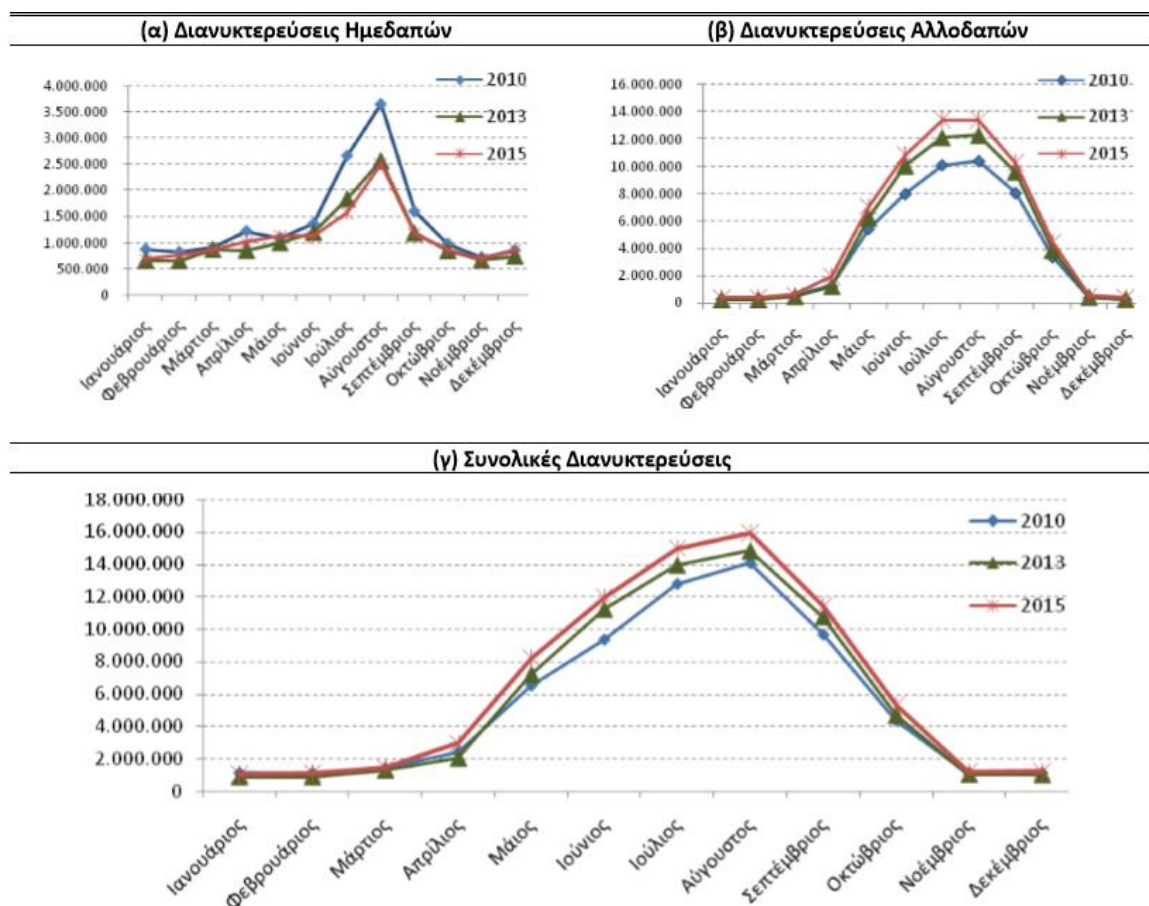
Πίνακας 9 Εκτίμηση της Συνολικής Απασχόλησης στα Ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μάι. 15	Μάι. 16	Δ% Μάι.16/Μάι. 15	Αύγ. 15	Αύγ. 16	Δ% Αυγ.16/Αυγ.15
Αττική (χωρίς νησιά)	10.304	11.037	7,1%	13.077	13.449	2,8%
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	2.415	2.437	0,9%	4.063	4.404	8,4%
Ήπειρος - Θεσσαλία	3.932	4.290	9,1%	5.857	6.759	15,4%
Μακεδονία - Θράκη	12.781	14.383	12,5%	19.059	20.703	8,6%
Πελοπόννησος	6.909	6.698	-3,1%	10.656	11.190	5,0%
Νησιά Βορ. Αιγαίου	2.122	1.877	-11,6%	3.608	3.224	-10,6%
Κρήτη	21.698	23.266	7,2%	29.967	32.921	9,9%
Νησιά Νοτ. Αιγαίου	25.753	24.179	-6,1%	36.992	35.915	-2,9%
Νησιά Ιονίου	8.499	9.821	15,6%	15.700	15.827	0,8%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	94.414	97.988	3,8%	138.980	144.390	3,9%

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό
Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 23)

Συμπερασματικά για τον ξενοδοχειακό κλάδο της χώρας, φαίνεται πως το ξενοδοχειακό του δυναμικό έχει αναβαθμιστεί θεαματικά, με σκοπό να προσαρμοστεί στις τουριστικές απαιτήσεις. Η εποχικότητα βέβαια δεν παύει να αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στον κλάδο (διάγραμμα 12) (Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 30), οπότε το ζήτημα της αντιμετώπισης της παραμένει και χρήζει περαιτέρω ανάπτυξης του παρόντος τουριστικού μοντέλου της χώρας, δομικές αλλαγές και κατάλληλες δράσεις.

Διάγραμμα 12 Μηνιαία Κατανομή Διανυκτερεύσεων σε Καταλύματα Ξενοδοχειακού Τύπου

(Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό
Επιμελητήριο της Ελλάδος, 2017: 30)

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ: ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

4.1 Ο ρόλος του ελέγχου στη διαχείριση της γνώσης

Η μέτρηση της απόδοσης των οργανισμών στη βιομηχανία της φιλοξενίας και του τουρισμού εστιάζει παραδοσιακά στη μελέτη των χρηματοοικονομικών δεικτών, όπως του δείκτη απόδοσης επένδυσης (ROI) και στα ποσοστά πληρότητας που αποτελούν για τον ξενοδοχειακό κλάδο ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία. Ωστόσο, με την άνοδο του κεφαλαίου γνώσης τα παραδοσιακά εργαλεία μέτρησης της απόδοσης δεν είναι πλέον επαρκή για να αναλύσουν τον αντίκτυπο της τεχνολογίας και των ανθρώπινων πόρων στην απόδοση των οργανώσεων (Yang, 2004). Πράγματι η μετάβαση σε μια οικονομία αυξημένης γνώσης στον κλάδο της φιλοξενίας και του τουρισμού εξαρτάται από τις επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους, στην τεχνολογία πληροφοριών, στην έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και στη διαφήμιση προκειμένου να διατηρήσει η τουριστική/ ξενοδοχειακή μονάδα μια ανταγωνιστική θέση και να εξασφαλιστεί η μελλοντική βιωσιμότητα της (Canibano et al., 2000; Nakamura, 1999; Goldfinger, 1997).

Η διεθνής έρευνα έχει προσδιορίσει εμφανώς τη σημασία που έχουν οι πρακτικές διαχείρισης γνώσης στον ξενοδοχειακό τομέα με αξιοσημείωτα επίπεδα εφαρμογής από μεγάλους οργανισμούς, όπως η αλυσίδα Marriott International Hotel (Gupta and Govindarajan, 2000; Ingram et al., 2000) και η αλυσίδα Ritz Carlton Hotel (Sveiby, 2000; Davenport et al., 2001). Ως αποτέλεσμα αυτής της μετάβασης προς μια προσέγγιση βασισμένη στην οικονομία της γνώσης υπάρχει μια αυξανόμενη πίεση για τη διαχείριση της απόδοσης στον κλάδο της φιλοξενίας (Marr et al., 2003). Σύμφωνα με τους Sigala και Chalkiti (2007), οι οποίοι διερεύνησαν τη μετατροπή της γνώσης σε

βελτιωμένες επιδόσεις στην περίπτωση των ελληνικών ξενοδοχείων, υπάρχει μια έλλειψη έμφασης προς τη στρατηγική σημασία της γνώσης στις επιχειρηματικές επιδόσεις. Αυτό είναι σύμφωνο και με τα πορίσματα της Yang (2004) η οποία εξέτασε την ξενοδοχειακή βιομηχανία στην Ταιβάν ενώ ομοίως οι Sharma και Urheja (2005) σε έρευνα τους σε μικρά ξενοδοχεία στην Τανζανία αποκάλυψαν ότι η έλλειψη της κατάρτισης στους εργαζόμενους και το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων στην τεχνολογία είναι παράγοντες που συνέβαλαν στις ανεπάρκειες και στην κακή οικονομική απόδοση των ξενοδοχείων.

Φαίνεται λοιπόν πως η διαχείριση της γνώσης θεωρείται σημαντική πτυχή στην οικονομική απόδοση μιας ξενοδοχειακής μονάδας και σε αυτό συντελεί αναμφισβήτητα ο ρόλος που έχει η ελεγκτική. Οι διαδικασίες του εξωτερικού ελέγχου έχουν μεγάλη σημασία για τις επιχειρήσεις στην εποχή της οικονομίας της γνώσης, καθώς ένας ορθός έλεγχος δίνει τη δυνατότητα στην επιχείρηση για επίτευξη αποτελεσματικότητας (Sungsoo Pyo, 2013). Ουσιαστικά, οι εξωτερικοί ελεγκτές διερευνούν τα λογιστικά βιβλία και τις λογιστικές διαδικασίες των ξενοδοχειακών μονάδων και συντάσσουν φύλλα εργασίας, ασκώντας έλεγχο όχι μόνο πάνω στο λογιστικό σύστημα μιας μονάδας, αλλά και σε επιμέρους οργανωτικά σημεία του ξενοδοχείου, τα οποία δύναται έμμεσα να επιδρά στην αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, αξιοποιώντας τα ελεγκτικά πρότυπα. Μέσω του εξωτερικού ελεγκτή ο έλεγχος στο ξενοδοχείο δεν συσχετίζεται με τα άτομα και τους παράγοντες που καθορίζουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες της ξενοδοχειακής επιχείρησης, αλλά η αυτοτέλεια της ελεγκτικής του δράσης εξασφαλίζει το βέλτιστο πιστοποιητικό κύρους, χρησιμότητας και ορθότητας των πορισμάτων του ελέγχου. Αποτέλεσμα είναι το ξενοδοχείο να θέτει σίγουρη την νομιμότητα και την εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων του, αλλά και διαρκή εξέλιξη του λογιστικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Όλα τα παραπάνω μεταφράζονται σε αποτελεσματικότητα και ενίσχυση της γνώσης για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

4.2 Η σημασία του επαρκούς ελέγχου και ο εξωτερικός ελεγκτής

Σύμφωνα με άρθρο των Fehلمان & Jud (2016), λόγω της ποικιλομορφίας και της πολλαπλότητας των συναλλαγών που διενεργούνται στη καθημερινή λειτουργία ενός ξενοδοχείου, καθώς και της ταχύτητας με την οποία οι συναλλαγές αυτές πρέπει να καταγράφονται, είναι απαραίτητο για τα ξενοδοχεία να θεσπίζουν ικανοποιητικά συστήματα ελέγχου και διαδικασιών για την εξασφάλιση της ελαχιστοποίησης των κινδύνων, είτε πρόκειται για σφάλματα, είτε για παραλείψεις είτε για κάποια απάτη. Λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη φύση των δραστηριοτήτων της ξενοδοχειακής αγοράς, είναι σημαντικό για ένα ξενοδοχείο από ό,τι ίσως για οποιοδήποτε άλλο τύπο οργάνωσης να έχει επαρκές σύστημα ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, ο εξωτερικός ελεγκτής, ο οποίος προέρχεται από ένα ανεξάρτητο όργανο, ασχολείται περισσότερο με την αξιοπιστία και την τιμιότητα των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για την αξιολόγηση της οικονομικής έκθεσης. Προκειμένου να είναι σε θέση να προβεί σε αξιολόγηση των εσωτερικών διαδικασιών του ελέγχου του ξενοδοχείου, ο εξωτερικός ελεγκτής έχει δύο βασικές τυποποιημένες διαδικασίες να ακολουθήσει:

- η πρώτη είναι ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο πρέπει να ολοκληρωθεί από τους εσωτερικούς ελεγκτές του ξενοδοχείου και
- η δεύτερη αφορά διαγράμματα ροής που θα τον βοηθήσουν να προσδιορίσει τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου του ξενοδοχείου, καθώς και το πλάτος και το βάθος των ελέγχων.

Αυτά θα αποτελέσουν οδηγό για τον εξωτερικό ελεγκτή ώστε να προσδιορίσει με ειλικρίνεια και ακρίβεια τον έλεγχο, αλλά και να κρίνει πόσο αποτελεσματικές είναι οι εσωτερικές διαδικασίες του ξενοδοχείου και αν περιέχουν αλληλεπικαλύψεις ή άσκοπους ελέγχους. Πρωταρχική λειτουργία του ελεγκτή είναι να διαβεβαιώσει ότι το ξενοδοχείο κατέχει οικονομικές λογιστικές διαδικασίες που πληρούν τις απαιτήσεις του προτύπου: δηλ. ότι οι διαδικασίες ορίζονται εγγράφως από το ξενοδοχείο, πραγματοποιούνται ορθά

στην πράξη και από κατάλληλα καταρτισμένους ανθρώπους. Ο εξωτερικός έλεγχος συμβάλλει θετικά στη διαχείριση των ξενοδοχείων, όποιο και αν είναι το μέγεθος του ξενοδοχείου ή το νομικό καθεστώς που ακολουθεί.

Ο εξωτερικός έλεγχος σε ένα ξενοδοχείο παρέχει όφελος προς όλα τα επίπεδα διαχείρισης, καθώς ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να εξασφαλίζει ότι όλα τα στοιχεία του ξενοδοχείου τηρούν τα απαραίτητα πρότυπα ελέγχου και υπάρχει συμφωνία σχετικά με τις πτυχές συμμόρφωσης του ξενοδοχείου ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα. Ο πίνακας εξωτερικού ελέγχου που συντάσσει ο ελεγκτής αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πρότυπο πλαισίου για να εξασφαλισθεί η εναρμόνιση της πρακτικής του εκάστοτε ξενοδοχείου με τους κανόνες (Othman et al., 2015).

Ο εξωτερικός έλεγχος δίνει στο πόρισμα χαρακτήρα με κύρος και αντικειμενικότητα, αλλά και αξιοπιστία αναφορικά με τις οικονομικές καταστάσεις του ξενοδοχείου, στοιχεία απαραίτητα σε κάθε ενδιαφερόμενο όπως τράπεζες, αναλυτές, επενδυτές κ.α. Συνάμα, η αποκάλυψη ή καταστολή των σφαλμάτων βοηθάει το κύριο έργο της διοίκησης του ξενοδοχείου στην ορθή διαχείριση της περιουσίας της επιχειρήσεως. Τέλος, με την πιστοποίηση και ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων της ξενοδοχειακής μονάδας, εξασφαλίζονται τα οφέλη των μετόχων και η βιωσιμότητα της εταιρίας, αλλά και η πιστοληπτική της δυνατότητα.

4.3 Το ερευνητικό κενό στη βιβλιογραφία

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί πως ένας μεγάλος όγκος της διεθνούς έρευνας κάνει λόγο για τον εσωτερικό έλεγχο των ξενοδοχείων, ενώ οι αναφορές στις διαθέσιμες έρευνες περί εξωτερικού ελέγχου είναι ιδιαίτερα περιορισμένες. Αναφορικά με τη χώρα μας, ο εξωτερικός έλεγχος, αν και είναι επίσης σημαντικός, έχει μικρή επιρροή στην Ελληνική περίπτωση επειδή πολλές εταιρείες βασίζονται σε διαδικασίες ελέγχου που προέρχονται από έναν εσωτερικό οικονομικό ελεγκτή (HCGC, 2013). Εστιάζοντας στον

ξενοδοχειακό κλάδο στην Ελλάδα, υπάρχει ιδιαίτερα περιορισμένος αριθμός μελετών που αφορούν τους εσωτερικούς ελέγχους τις ξενοδοχειακές υπηρεσίες, παρά το γεγονός ότι ο ξενοδοχειακός κλάδος θεωρείται ένα σημαντικό μέρος της οικονομίας (Kamenidou et al, 2009). Αυτό κάνει το θέμα των εσωτερικών ελέγχων - άρα και των εξωτερικών - στα ξενοδοχεία ένα ενδιαφέρον πεδίο για μελλοντική έρευνα.

4.4 Ο έλεγχος του εξωτερικού ελεγκτή ως προς το εσωτερικό σύστημα ελέγχου

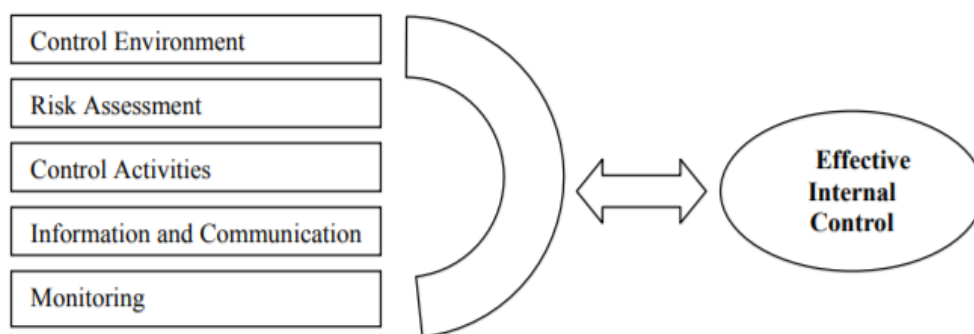
Όπως έχει αναφερθεί στην ενότητα των διακρίσεων του ελέγχου της παρούσας εργασίας, σύμφωνα με τα ισχύοντα ελεγκτικά πρότυπα, ο εξωτερικός ελεγκτής έχει χρέος να διερευνήσει το εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα, με σκοπό να το αξιολογήσει, μέσα από μια διαδικασία όπου είναι σημαντικό να υφίσταται αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Βέβαια, αυτό δε σημαίνει πως ο ένας έλεγχος αντικαθιστά τον άλλον, Συνεπώς, στο σημείο αυτό θα γίνει μια αναφορά στον εσωτερικό έλεγχο των ξενοδοχείων από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία, προκειμένου να γίνει εμφανές το εσωτερικό πλαίσιο στο οποίο βασίζεται ο έλεγχος του εξωτερικού ελεγκτή.

Τα διάφορα διεθνή ευρήματα στον ξενοδοχειακό κλάδο δείχνουν πως όλα τα στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου είναι καίριας σημασίας για την αποτελεσματικότητα και κατά συνέπεια την επιβίωση της εταιρίας και την ευδοκίμηση της (Karagiorgos, Drogalas, Giovanis, 2011). Ειδικά την περίοδο που διανύουμε, μια περίοδο παρατεταμένης οικονομικής αβεβαιότητας για πολλές αγορές και με έντονο ανταγωνισμό, είναι επιτακτική ανάγκη για τις επιχειρήσεις φιλοξενίας να αξιολογούν συνεχώς τις διαδικασίες τους και να βελτιστοποιούν τις ευκαιρίες για ανάπτυξη εσόδων, ελαχιστοποίηση κινδύνων, βελτίωση λειτουργιών και επιδόσεων, καθώς και μείωση του κόστους προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Στο επίκεντρο της διαπίστωσης αυτής είναι ο εντοπισμός, η αξιολόγηση και η διαχείριση των υπηρεσιών των

ελέγχων. Όπως δηλώνεται στην έρευνα των Karagiorgos et al (2011), η οποία έγινε σε 52 μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, η επιτυχία του εσωτερικού ελέγχου συσχετίζεται με τα πέντε στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου (Messier, 1997; Candreva, 2006):

- τον έλεγχο του περιβάλλοντος,
- την εκτίμηση του κινδύνου,
- τον έλεγχο των δραστηριοτήτων,
- την επικοινωνία και
- την παρακολούθηση (σχήμα 2).

Σχήμα 2 Τα πέντε στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

(Karagiorgos, Drogalas, Giovanis, 2011:24)

Για τον ξενοδοχειακό κλάδο, οι εσωτερικοί έλεγχοι δύναται να διαχειριστούν ένα εύρος από ζητήματα, όπως (PricewaterhouseCoopers, 2013):

- αναγνώριση διαρροών σε έσοδα χρησιμοποιώντας analytics
- βελτίωση απόδοσης φόρου κατά τη διαπίστωση της συναλλαγής
- απεικονιστικές λύσεις για το κόστος
- εξοικονόμηση και παραγωγικότητα στο πλαίσιο του εργατικού δυναμικού
- προετοιμασία εταιρικού προγραμματισμού πόρων

Αναφορικά με τους φορείς ελέγχου των ξενοδοχειακών μονάδων, ο έλεγχος της ξενοδοχειακής επιχείρησης συνίσταται στη σύγκριση του σχεδιασμού με τα αποτελέσματα σε όρους εσόδων, κόστους και δαπανών (σχήμα 3) και διακρίνεται στο διοικητικό και διαχειριστικό (Μάρας, 1997):

- Ο διοικητικός έλεγχος έχει να κάνει με:
 - + την αντιπαραβολή του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η ξενοδοχειακή επιχείρηση συγκριτικά με τον τρόπο που αρχικά είχε οριοθετηθεί
 - + την αντιπαραβολή των πορισμάτων με τα πρότυπα
 - + την πρόοδο των δραστηριοτήτων της εταιρίας
 - + τα ζητήματα που αφορούν το προσωπικό, την αποδοτικότητά του, τη μείωση του εργατικού κόστους και τη μεγαλύτερη εργασιακή του ικανοποίηση
- Ο διαχειριστικός έλεγχος:
 - + Δίνει βαρύτητα στην οικονομική διαχείριση των εσόδων των τμημάτων εκμετάλλευσης, όπως και στα κέντρα κόστους
 - + Είναι ένα στοιχείο μέριμνας των υψηλών ιεραρχικών βαθμίδων σε σχέση με τον τομέα ευθύνης του κάθε διευθυντή
 - + Γίνεται κύρια από ειδικό τμήμα του ξενοδοχείου, το λεγόμενο «τμήμα διαχειριστικών ελέγχων».

Τα ξενοδοχεία λειτουργούν ειδικό τμήμα που εκτελεί συστηματικά τους διαχειριστικούς ελέγχους, με πρωταρχικούς σκοπούς να είναι (Μάρας, 1997):

- Η εξασφάλιση της ροής των υλικών στα τμήματα εκμετάλλευσης μέχρι τη χρήση τους για την παραγωγή ξενοδοχειακών προϊόντων
- Η ομαλή ροή των εσόδων των τμημάτων εκμετάλλευσης στο κεντρικό ταμείο της επιχείρησης.

Πιο αναλυτικά, διενεργείται:

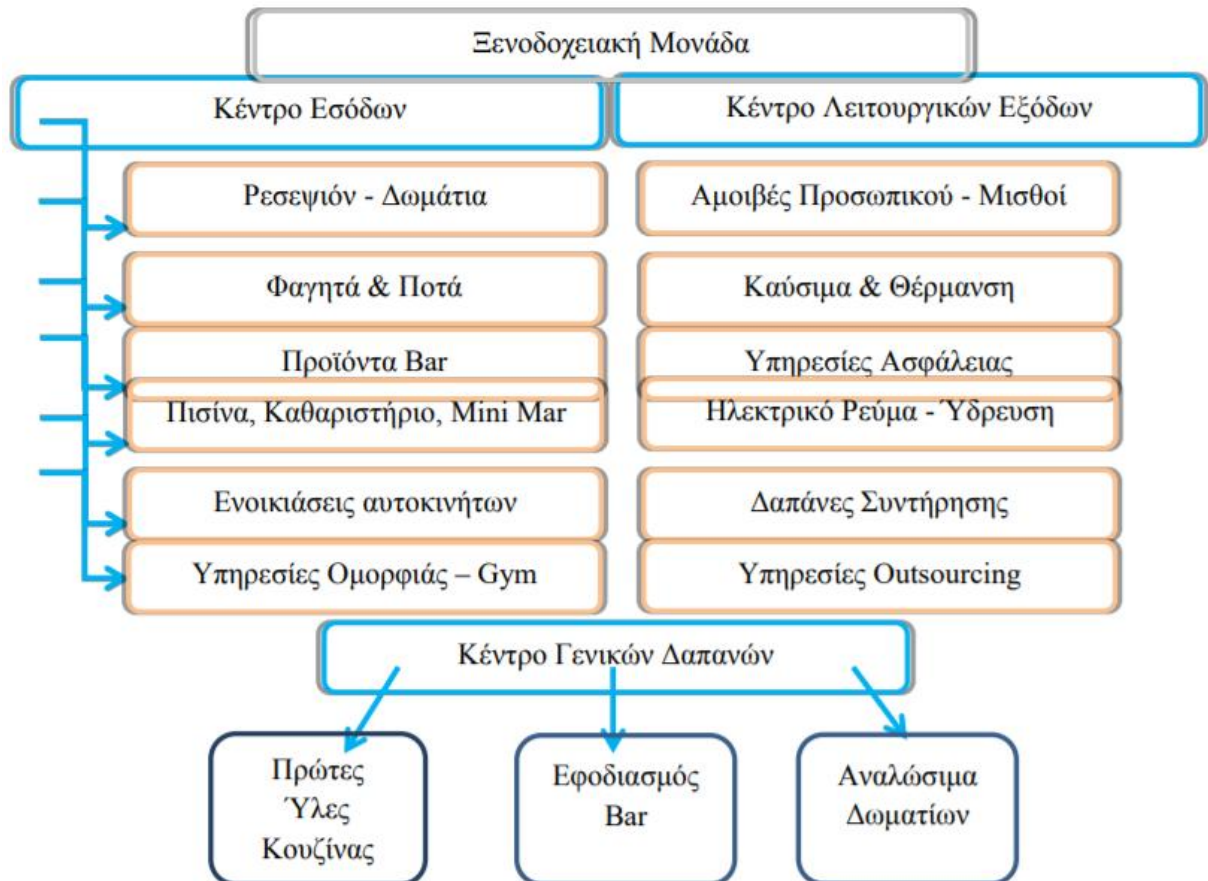
- ✓ Έλεγχος εσόδων δωματίων
- ✓ Διαχείριση εσόδων εστιατορίου
- ✓ Διαχείριση εσόδων bar
- ✓ Έλεγχος στη λειτουργία των tableau και στο F&B
- ✓ Έλεγχος ποσοτήτων και αξίας προμηθειών
- ✓ Έλεγχος αποθηκών
- ✓ Νυκτερινός έλεγχος - night auditing

Σχετικά με το τελευταίο, στοιχεία από τη διεθνή πραγματικότητα, αλλά και από το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, δηλώνουν πως διενεργούνται έλεγχοι από αρμόδιους φορείς (π.χ. στην Ελλάδα από το ΣΔΟΕ) στο λογιστήριο των ξενοδοχείων τις νυχτερινές ώρες, το λεγόμενο night auditing. Δεδομένων των προκλήσεων και του αυξανόμενου ανταγωνισμού στον ξενοδοχειακό τομέα, οι εν λόγω νυκτερινοί έλεγχοι μπορεί να διαδραματίσουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του ξενοδοχείου, δίνοντας ολοκληρωμένη ανατροφοδότηση σχετικά με την πληρότητα και τα οικονομικά και εξασφαλίζοντας ακρίβεια και αυξημένη αποδοτικότητα.

Κατά τη διαδικασία νυκτερινού ελέγχου, εξακριβώνεται αν υφίσταται ακρίβεια των οικονομικών συναλλαγών οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της ημέρας πριν γίνει το κλείσιμο των λογιστικών της ξενοδοχειακής μονάδας. Στόχος είναι να μην υπάρχουν σημαντικά σφάλματα και να κίνδυνοι διαφυγών στο ξενοδοχείο. Το έργο του νυκτερινού ελεγκτή όμως ελέγχεται ξανά και αναλυτικά την επομένη μέρα από το προσωπικό του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.

Στα μεσαία και μικρά ξενοδοχεία όπου δεν εργάζεται σε αυτά κάποιος νυκτερινός ελεγκτής, ο έλεγχος πάνω στις καταναλώσεις της ημέρας γίνεται από την νυκτερινή βάρδια της υποδοχής, η οποία ελέγχει τα δελτία παραγγελίας, τους λογαριασμούς των τμημάτων και τις συγκεντρωτικές καταστάσεις.

Σχήμα 3 Ξενοδοχειακή μονάδα: έλεγχος εσόδων, λειτουργικών εξόδων και δαπανών

(Μανδρινός, 2017: 41)

Ολοκληρώνοντας, αξίζει να αναφερθεί πως η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του ξενοδοχείου, καθώς οι επισκέπτες του ξενοδοχείου αισθάνονται περισσότερο ασφαλείς στις συναλλαγές τους μέσα σε αυτό, ενισχύεται το εμπορικό σήμα του ξενοδοχείου και οι υπηρεσίες του αναδεικνύονται ως ποιοτικές και αξιόπιστες. Συνεπώς, η εξακρίβωση της αρτιότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από τον εξωτερικό ελεγκτή

θα δώσει αυτόματα την επιβεβαίωση ως προς την ακρίβεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του ξενοδοχείου. Η ακόλουθη εικόνα δείχνει ένα παράδειγμα έκθεσης εξωτερικού ελέγχου σε ξενοδοχειακή επιχείρηση και συγκεκριμένα αναφορικά με την Εταιρία Ελληνικών Ξενοδοχείων ΛΑΜΨΑ Α.Ε. που θα αναλυθεί εκτενώς στο κεφάλαιο της μελέτης περίπτωσης της παρούσας εργασίας.

Εικόνα 3 Παράδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή σε Ξενοδοχειακή Επιχείρηση

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ
ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2012, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., και των θυγατρικών αυτής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2012 και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θεμάτων

Επιστούμε την προσοχή σας στα εξής:

1. Στη σημείωση 5.25 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται η ύπαρξη ενδεχόμενης φορολογικής υποχρέωσης σχετικά με καταλογισθέντα πρόστιμα για φερόμενες παραβάσεις των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ύψους χιλ. €7.584. Η μητρική εταιρεία εντός της νόμιμης προθεσμίας άσκησε τις προβλεπόμενες εκ του νόμου φορολογικές προσφυγές στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια και ενώπιον της επιτροπής επίλυσης φορολογικών διαφορών του άρθρου 70α του Κ.Φ.Ε., που θα συζητηθούν την 10/4/2013. Η διοίκηση εκτιμά πως οι εν λόγω αποφάσεις επιβολής προστίμου θα ακυρωθούν στο σύνολό τους.
2. Στην επεξηγηματική σημείωση 5.16 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, όπου γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων του Ομίλου και της εταιρείας υπερβαίνει το σύνολο των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού κατά ποσό χιλ € 23.347 και χιλ € 22.032 αντίστοιχα, με αποτέλεσμα να υπάρχει η πιθανότητα να μην είναι σε θέση να αποπληρώσει μέρος των συμβατικών της υποχρεώσεων. Οι παραπάνω συνθήκες υποδηλώνουν την ύπαρξη αβεβαιότητας σχετικής με την απρόσκοπτη συνέχιση της δραστηριότητάς του Ομίλου. Όπως αναφέρεται στην ίδια σημείωση η Διοίκηση του Ομίλου βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τις δανειστριες τράπεζες σχετικά με την αναδιάρθρωση των όρων αποπληρωμής του υφιστάμενου δανεισμού και έχει σχεδιάσει την λήψη κατάλληλων μέτρων για την ομαλή συνέχιση των δραστηριοτήτων του.

Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με τα θέματα αυτά.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 3δ του άρθρου 43α του Κ.Ν 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α, 108 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2013

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης

A.M. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

 Grant Thornton
An instinct for growth

Ορκωτός Ελεγκτής, Στελέχος Επιχειρήσεων
Παύλος Μ. Στελλάκης
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

Πηγή: https://lampsaeu/wp-content/uploads/2015/03/LAMPSPA_notes_31122012.pdf, ανάκτηση 1-3-2018

5. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

Σύμφωνα με την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος για το χρονικό της μεγάλης κρίσης, η χρηματοπιστωτική κρίση που έκανε αρχικά την εμφάνιση της στις ΗΠΑ το καλοκαίρι του 2007 και κορυφώθηκε το φθινόπωρο του 2008, απέκτησε μια διεθνή διάσταση, επιφέροντας σοβαρή δημοσιονομική κρίση στις περισσότερες χώρες του πλανήτη. Αιτία της κρίσης ήταν η περαιτέρω αύξηση στις καθυστερήσεις εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων ήδη από τα τέλη του 2006, σε συνδυασμό με τις καθυστερήσεις των πληρωμών, με αποτέλεσμα είτε την αύξηση του καθεστώτος πτώχευσης για πολλούς δανειολήπτες είτε την κατάσχεση των ακινήτων τους. Η έκθεση πολλών τραπεζικών και επενδυτικών οργανισμών στην αμερικανική αγορά κατοικίας έφερε στους επενδυτές επιφυλακτικότητα, ενώ η απαξίωση των εμπορικών και επενδυτικών τραπεζών κατέληξε σε αλυσωτές αντιδράσεις στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η κορύφωση της κρίσης εμπιστοσύνης στα πιστωτικά ιδρύματα σημειώθηκε στο τρίτο τρίμηνο του 2008, και απέναντι στον κίνδυνο κατάρρευσης οι αποφάσεις για τη διαχείριση της κρίσης έλαβαν χώρα σε δύο επίπεδα (IMF, 2012): αρχικά έγιναν παρεμβάσεις των κυβερνήσεων για να βοηθηθούν οι οικονομίες τους και έπειτα, ελήφθησαν πρωτοβουλίες για ρυθμιστικές παρεμβάσεις και καλύτερη εποπτεία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, οι χώρες που χαρακτηρίζονται από μεγάλες ανισορροπίες σε επίπεδο μακροοικονομίας δε μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, καταλήγοντας σε υψηλά επίπεδα ανεργίας, επιδείνωση των δημοσιονομικών μεγεθών και σοβαρά προβλήματα οικονομικής δραστηριότητας. Αντίθετα, οι χώρες με υγιή βασικά οικονομικά δεδομένα τέθηκαν ξανά σε τροχιά ανάπτυξης.

Οι παρεμβάσεις των μηχανισμών στήριξης για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής εντάθηκαν το 2009, με ορόσημο τη Σύνοδο Κορυφής των

«G20» στο Λονδίνο τον Απρίλιο του 2009 όπου ιδρύθηκε το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB) με σκοπό τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Παράλληλα την ΕΕ, παρενέβη και η ΕΚΤ με ποικίλα μέτρα νομισματικής πολιτικής.

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε αρνητικά και την ελληνική οικονομία (πίνακας 10, διάγραμμα 13), φέροντας εκτροχιασμό των δημοσιονομικών μεγεθών, με το ΑΕΠ να υποχωρεί το 2009 κατά 3,2%. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης έφθασε στο 15,7% του ΑΕΠ και το πρωτογενές έλλειμμα στο 10,5% του ΑΕΠ, φέροντας τη χώρα σε φάση ύφεσης. Τελικά αποδείχτηκε πως το δημοσιονομικό πρόβλημα της Ελλάδος ήταν πολύ σοβαρότερο από ό,τι υποδήλωναν από τα μέχρι τότε στοιχεία.

Το 2010 η χρηματοπιστωτική κρίση εξελίχθηκε σε κρίση δημόσιου χρέους ορισμένων χωρών της Ευρωζώνης, με την Ελλάδα να βρίσκεται στο επίκεντρο, με πολύ σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα. Στο πλαίσιο αυτό, οριοθετήθηκε η ανάγκη να λειτουργήσει η ελληνική οικονομία στα χρόνια της κρίσης αλλά και στο μέλλον ως ακολούθως:

- Μεσοπρόθεσμα, να γίνει τήρηση των προγραμμάτων
- Μακροπρόθεσμα, να υπάρξει ένα νέο πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης, συμβατό με τη νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα

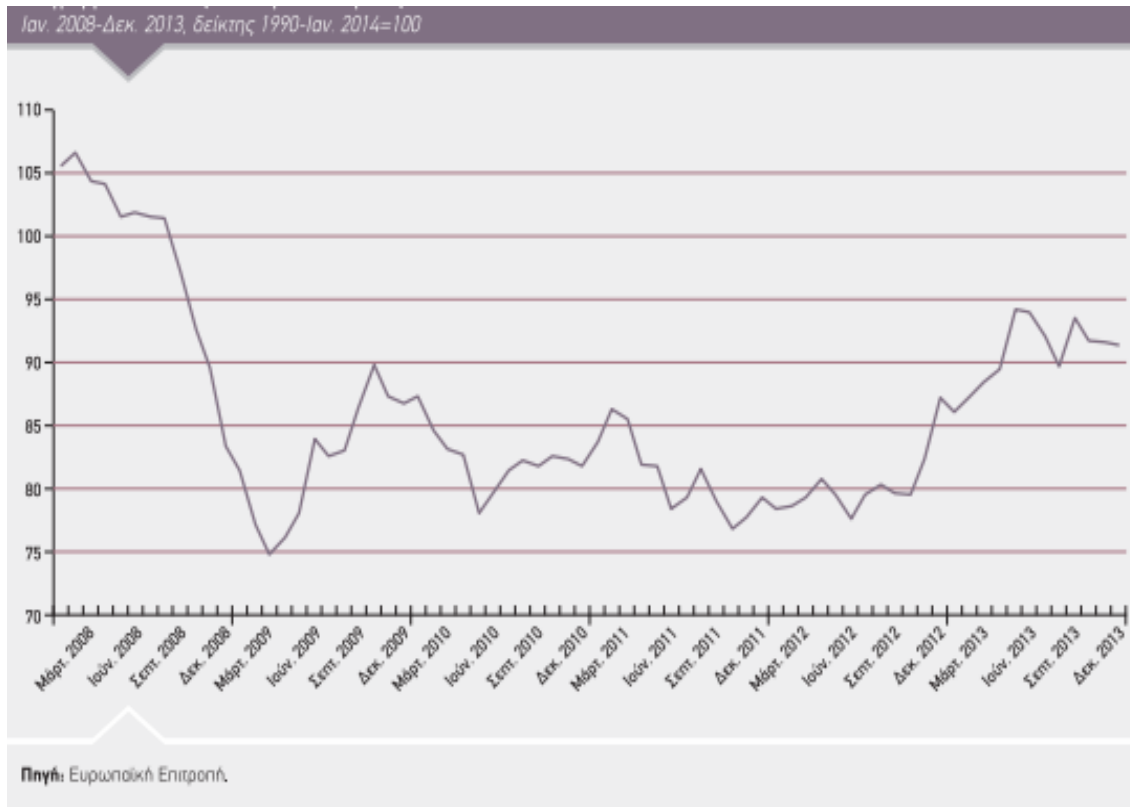
Από το 2010 μεγάλες προκλήσεις δημιουργήθηκαν στο Ευρωσύστημα, με νέες εντάσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, ενώ το 2011 η κρίση του δημόσιου χρέους στη ζώνη του ευρώ έγινε πιο έντονη, με σοβαρές καθυστερήσεις ως προς την εφαρμογή του Προγράμματος Στήριξης στη χώρα μας. Το 2012 κρίσιμες ήταν οι εξελίξεις για την παραμονή της χώρας στη ζώνη του ευρώ, ενώ το 2013 αναδείχθηκε η ανάγκη για επιτάχυνση της ανάκαμψης και στροφή σ' ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης.

Πίνακας 10. Η εικόνα των δημοσιονομικών στοιχείων της γενικής κυβέρνησης 2008-2012, σε εθνολογιστική βάση (σε εκ. ευρώ)

	2008	2009	2010	2011	2012*
Εσοδα	94.847	88.628	90.197	88.439	86.380
Δαπάνες	117.730	124.794	113.912	108.308	97.584
από τις οποίες:					
Τόκοι (EDP)	11.673	11.976	12.855	14.888	9.643
Έλλειμμα	22.883	36.166	23.715	19.869	11.204
Πρωτογενές έλλειμμα (EDP)	11.210	24.190	10.860	4.981	1.561
Δημόσιο χρέος	263.287	299.690	329.514	355.141	303.928
ΑΕΠ	233.198	231.081	222.151	208.532	193.749
(Ως % του ΑΕΠ)					
Εσοδα	40,7	38,4	40,6	42,4	44,6
Δαπάνες	50,5	54,0	51,3	51,9	50,4
από τις οποίες:					
Τόκοι (EDP)	5,0	5,2	5,8	7,1	5,0
Έλλειμμα (EDP)	9,8	15,7	10,7	9,5	5,8
Πρωτογενές έλλειμμα (EDP)	4,8	10,5	4,9	2,4	0,8
Δημόσιο χρέος	112,9	129,7	148,3	170,3	156,9

(Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, Το χρονικό της μεγάλης κρίσης 2008-2013, σελ. 97)

Διάγραμμα 13. Δείκτης οικονομικού κλίματος 2008-2013

(Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, Το χρονικό της μεγάλης κρίσης 2008-2013, σελ. 109)

Γενικά, η εφαρμογή των προγραμμάτων στήριξης στην Ελλάδα επέφεραν εμφανές αποτέλεσμα στη δημοσιονομική προσαρμογή, οι συστατικές επιπτώσεις της μείωσης των δαπανών έγιναν μεγαλύτερες, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος. Όπως διαπιστώνεται στην Έκθεση της ΤτΕ, η περίοδος μετά την είσοδο της Ελλάδος στο Μηχανισμό Στήριξης δημιούργησε ένα ριζικό αναπροσανατολισμό στην οικονομική πολιτική και συμπεριφορά σε επίπεδο συλλογικό και ατομικό, και μέσα σε αυτό το κλίμα,

σύμφωνα με τον Μέμο (2015), οι επιρροές σε ποικίλους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας έφεραν τεράστιες απώλειες σε αγοραστική δύναμη, εγχώρια ζήτηση, απασχόληση, παραγωγικότητα εργασίας, παραγωγικότητα οικονομίας, ΑΕΠ, αποδοχές, ιδιωτική κατανάλωση, όγκο παραγωγής, κόστος εργασίας κ.α., όπως δείχνει και ο ακόλουθος πίνακας.

Πίνακας 11. Οι απώλειες της ελληνικής οικονομίας 2010-2013

ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ -37,2%	ΕΓΧΩΡΙΑ ΖΗΤΗΣΗ -31,0% Επίπεδο 1999	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ -18,2%	ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -6,5% Επίπεδο 2003
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ -8,8%	ΑΕΠ (2008-2013) -25%	ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ -37 δις €	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ (2008-2012) -30,0%
ΟΓΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ -23,5%	ΜΕΣΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ -16,3%	ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -13,9%	ΑΕΠ ανά ΚΑΤΟΙΚΟ (2008-2012) -23,6%

(Μέμος, 2015)

Ειδικά για τον τουρισμό, και σύμφωνα με την περιοδική έκθεση του ΣΕΤΕ (2016), είναι ένας κλάδος που παραμένει δυναμικός στην Ελλάδα, αποσκοπώντας να δώσει άμεσα και ισχυρά αποτελέσματα για την ανάταση της ελληνικής οικονομίας και έξοδο από την κρίση. Αποτελεί μάλιστα, μαζί με τις εξαγωγές αγαθών, καίριο τομέα που έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην εγρήγορση και πρόοδο της ελληνικής οικονομίας τα προσεχή έτη, με σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση επενδύσεων, στην πρόοδο και των άλλων κλάδων της οικονομίας αλλά και στην άνοδο της απασχόλησης. Όπως

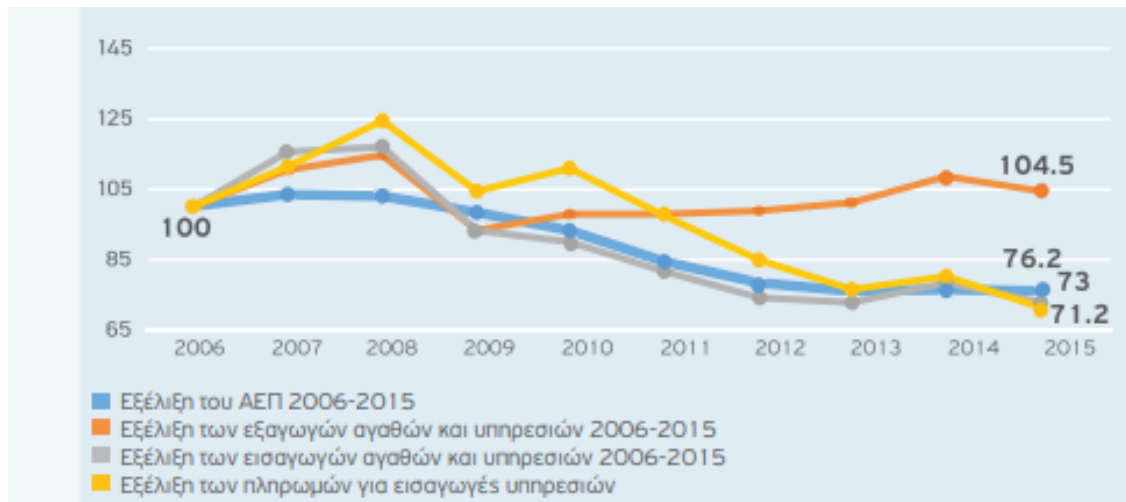
δείχνουν τα διαγράμματα παρακάτω, ο τουρισμός ήδη σημείωσε εντυπωσιακή ανάκαμψη το 2013, ένα έτος πιο νωρίς από την συνολική οικονομία, και συντέλεσε σπουδαία στην παύση της απότομης πτωτικής πορείας της ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 2008- 2013. Έπειτα, οι επιδόσεις του το 2014 και το 2015 ήταν εξαιρετικές, με αρνητικό όμως παράγοντα στην πορεία του την μεγάλη φορολογική επιβάρυνση άμεσα και έμμεσα. Τα σημαντικά κέρδη ανταγωνιστικότητας για τον ελληνικό τουρισμό που προκύπτουν από τη εσωτερική υποτίμηση αντισταθμίζονται σημαντικά από την μεγάλη φορολογική επιβάρυνση (ΣΕΤΕ, 2016:5).

Διάγραμμα 14 Ελλάδα: Ταξιδιωτικές εισπράξεις και εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (δισ. €)

(ΣΕΤΕ, 2016:5)

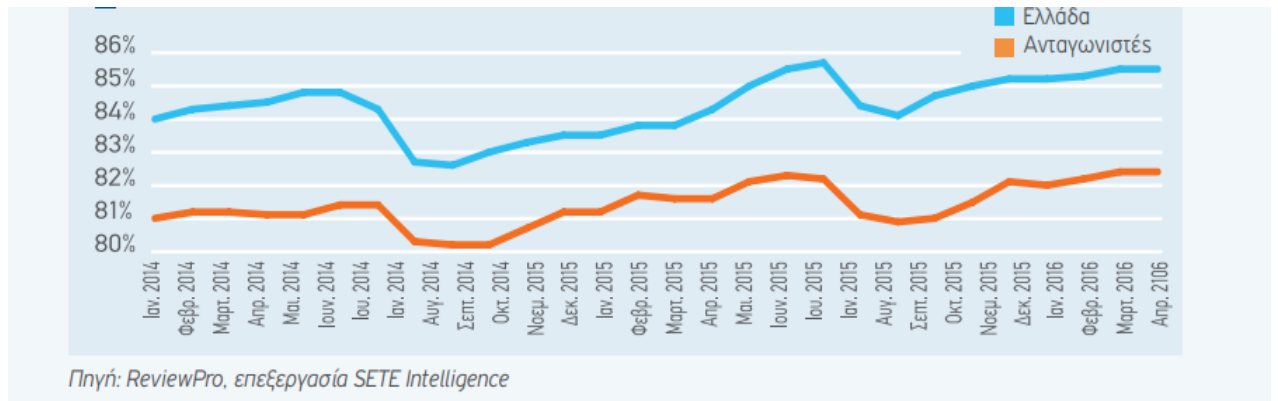
Διάγραμμα 15 Ελλάδα: Συγκριτική εξέλιξη του ΑΕΠ και των εξαγωγών και εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών

(ΣΕΤΕ, 2016:5)

Σχετικά με τις ξενοδοχειακές μονάδες, η ικανοποίηση των πελατών από την παροχή υπηρεσιών στα ελληνικά ξενοδοχεία σημειώνεται, σύμφωνα με την παραπάνω έκθεση (σελ. 8), ως σημαντικά υψηλότερη από την αντίστοιχη σε άλλους ανταγωνιστικούς προορισμούς στον κόσμο (διάγραμμα 16). Επιδίωξη αποτελεί η αύξηση των αφίξεων και των εσόδων από τον εισερχόμενο και από τον εσωτερικό τουρισμό στη χώρα μας (διάγραμμα 17), ιδίως μέσα από τον εμπλουτισμό και την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος καθώς και τον ρυθμό αύξησης της προσφοράς διεθνώς ανταγωνιστικών τουριστικών υπηρεσιών. Ειδικότερα, σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει η ζήτηση για ελκυστικές ξενοδοχειακές υπηρεσίες στη χώρα προσδιοριζόμενη κυρίως από την επιχειρηματική λειτουργία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 16 Δείκτης Ποιότητας Ξενοδοχείων Global Review Index (GRI)

(ΣΕΤΕ, 2016:8)

Διάγραμμα 17 Αφίξεις, διανυκτερεύσεις και έσοδα από εισερχόμενο τουρισμό

Χώρες	Αφίξεις	Διανυκτ/εις	Μέση διάρκεια	Έσοδα (αλ. €)	Έσοδα ταξιδιώτη (€)	Έσοδα/ Διανυκτ/ση (€)
Στοιχεία 2015	26.114.200	188.012.000	7,2	14.125.800	541	75
Στόχος 2021	34.800.000	250.000.000	7,2	19.600.000	563	78

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Τουριστικό Ισοζύγιο (Απρίλιος 2016) - εκτιμήσεις SETE Intelligence

(ΣΕΤΕ, 2016:8)

Επιπρόσθετα, όπως δείχνει ο ακόλουθος πίνακας, η αύξηση του Ξενοδοχειακού Δυναμικού στην Ελλάδα στην περίοδο 2008-2014 σημειώθηκε ως η μεγαλύτερη από τις κύριες ανταγωνίστριες χώρες στην Ευρώπη, παρά την οικονομική κρίση και την κατακόρυφη πτώση σε επενδύσεις και στη γενικότερη οικονομική δραστηριότητα στους άλλους κλάδους της οικονομίας της χώρας. Αναμένεται μάλιστα να σημειωθεί και περαιτέρω σημαντική

αύξηση του ξενοδοχειακού δυναμικού στα επόμενα έτη, ιδίως μέσω των εναλλακτικών μορφών τουριστικών καταλυμάτων, όπως τα ενοικιαζόμενα καταλύματα από ιδιώτες μέσω εξειδικευμένων εταιριών διαμεσολάβησης (ΣΕΤΕ, 2016:48-49).

Πίνακας 12 Ξενοδοχειακός εξοπλισμός σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες

	Ελλάδα			Ισπανία			Κροατία			Ιταλία			Κύπρος			Πορτογαλία		
	Μονάδες	Δωμάτια	Δ/Μ	Μονάδες	Δωμάτια	Δ/Μ	Μονάδες	Δωμάτια	Δ/Μ	Μονάδες	Δωμάτια	Δ/Μ	Μονάδες	Δωμάτια	Δ/Μ	Μονάδες	Δωμάτια	Δ/Μ
1997	7,850	304,797	39	7,520	504,583	67	658	82,668	126	33,828	948,656	28	568	41,609	73	1,768	93,460	53
1998	7,946	308,539	39	7,539	508,460	67	666	83,199	125	33,540	949,805	28	580	43,736	75	1,754	94,788	54
1999	8,168	315,275	39	16,229	672,508	41	691	80,009	116	33,341	955,757	29	580	43,858	76	1,772	95,401	54
2000	8,342	320,159	38	16,287	677,134	42	697	80,682	116	33,361	966,138	29	583	44,464	76	1,786	97,709	55
2001	8,342	320,159	38	16,369	685,668	42	694	76,151	110	33,421	975,601	29	801	46,190	58	1,781	99,120	56
2002	8,329	319,689	38	16,732	712,681	43	788	77,347	98	33,411	986,326	30	813	44,523	55	1,898	105,805	56
2003	8,689	339,540	39	17,102	740,890	43	832	77,113	93	33,480	999,722	30	829	44,892	54	1,934	108,367	56
2004	8,899	351,891	40	17,402	766,952	44	940	79,174	84	33,518	1,011,773	30	803	45,535	57	1,954	112,659	58
2005	9,036	358,721	40	17,607	797,339	45	1,015	80,743	80	33,527	1,020,478	30	785	45,209	58	2,012	116,123	58
2006	9,111	364,179	40	18,304	814,890	45	762	75,952	100	33,768	1,034,682	31	753	44,404	59	2,028	117,565	58
2007	9,207	367,992	40	17,827	821,143	46	800	76,087	95	34,058	1,058,910	31	735	43,799	60	2,031	117,976	58
2008	9,385	375,067	40	18,026	840,171	47	835	75,996	91	34,155	1,079,465	32	708	42,898	61	2,041	121,013	59
2009	9,559	383,008	40	18,387	864,933	47	819	72,736	89	33,967	1,088,088	32	699	41,965	60	1,988	120,737	61
2010	9,732	397,660	41	18,635	884,637	47	841	73,333	87	33,999	1,095,332	32	690	41,781	61	2,011	124,542	62
2011	9,648	397,322	41	19,262	905,690	47	857	74,616	87	33,918	1,096,540	32	683	41,485	61	2,019	128,336	64
2012	9,666	400,383	41	19,532	914,132	47	878	75,363	86	33,728	1,093,286	32	799	41,514	52	2,028	131,357	65
2013	9,677	401,228	41	19,610	914,263	47	897	77,157	86	33,316	1,089,770	33	792	41,782	53	2,331	137,511	59
2014	10,123	415,246	41	19,563	912,440	47	909	77,312	85	33,290	1,090,300	33	799	41,984	53	2,331	137,511	59
M.ε.ά.																		
2014/1997	1.5%	1.8%		5.8%	3.5%		1.9%	-0.4%		-0.1%	0.8%		2.0%	0.1%		1.6%	2.3%	
2014/2000	1.4%	1.9%		1.3%	2.2%		1.9%	-0.3%		0.0%	0.9%		2.3%	-0.4%		1.9%	2.5%	
2014/2008	1.3%	1.7%		1.4%	1.4%		1.4%	0.3%		-0.4%	0.2%		2.0%	-0.4%		2.2%	2.2%	

(ΣΕΤΕ, 2016:8)

Είναι εμφανές πως υπάρχει μια αξιοσημείωτη αναβάθμιση της επιχειρηματικής λειτουργίας των ελληνικών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, κάτι που αιτιολογείται από διάφορους παράγοντες:

- Τις συγχωνεύσεις και εξαγορές μεγάλων ξενοδοχειακών ομίλων
- Την ουσιώδη βελτίωση της λειτουργίας των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε κάθε τουριστική περιοχή, ιδίως μικρών και μεσαίων, σε επίπεδο επιχειρηματικό, οργανωτικό και επαγγελματικό
- Την αναβάθμιση στο δυναμικό στελέχωσης των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων
- Τη συνεχή βελτίωση των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών
- Την αξιοποίηση της χρήσης του διαδικτύου, ιδίως στην υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
- Η προσπάθεια για ουσιώδη διαχείριση της εποχικότητας που είναι καίριο σημείο αναφοράς του τομέα έως σήμερα (ΣΕΤΕ, 2016: 49-50)

Στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθούν παρουσιάζεται η εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) στον τομέα παροχής υπηρεσιών καταλύματος ο οποίος τομέας συνιστά – μαζί με την εστίαση - τον κεντρικό άξονα της οικονομικής δραστηριότητας του τουρισμού. Όπως φαίνεται, υπάρχει μια αξιοσημείωτη ανάκαμψη του κύκλου εργασιών του τομέα παροχής υπηρεσιών καταλύματος κατά 4,9% το 2013, 11,8% το 2014 και κατά 3,5% το 2015, παρά την αξιοσημείωτη μείωση του δείκτη κατά 8,0% στο 4ο τρίμηνο του 2015. Το 2012 χαρακτηρίστηκε από ιδιαίτερα αρνητικά σημεία για τον Ελληνικό τουρισμό ιδίως εξαιτίας της αρνητικής εικόνας της χώρας στο εξωτερικό, ενώ το 2016 σημειώθηκε επιπρόσθετη αύξηση του ΔΚΕ στον τομέα, ιδίως εξαιτίας της βελτίωσης και του εσωτερικού τουρισμού. Ωστόσο, η μεγάλη αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ στα προϊόντα του τομέα καταλυμάτων αποτελεί πιθανό εμπόδιο στην ανάπτυξη αυτή, καθώς

επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό αρνητικά τον κύκλο εργασιών στα καταλύματα (ΣΕΤΕ, 2016:55).

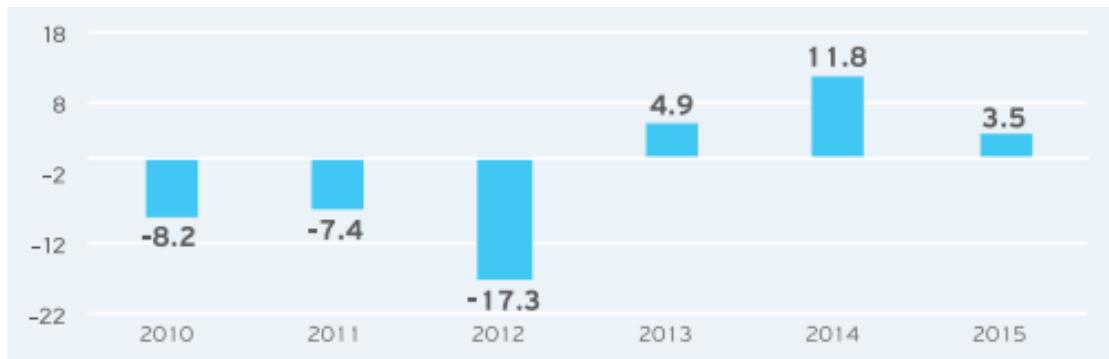
**Πίνακας 13 ΔΚΕ στον Τομέα Υπηρεσιών Καταλύματος και Εστίασης
(Τουρισμός)**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1ο 3μηνο	64.0	50.8	38.6	32.1	46.5	48.1
2ο 3μηνο	103.3	101.0	80.0	84.2	89.8	97.6
3ο 3μηνο	166.6	164.7	145.7	147.5	158.8	167.0
4ο 3μηνο	66.1	54.0	42.0	57.6	64.1	59.0
	100.0	92.6	76.6	80.4	89.8	92.9
	% Μεταβολή					
1ο 3μηνο	2.9	-20.6	-24.0	-16.8	44.9	3.4
2ο 3μηνο	-10.2	-2.2	-20.8	5.3	6.7	8.7
3ο 3μηνο	-7.5	-1.1	-11.5	1.2	7.7	5.2
4ο 3μηνο	-15.8	-18.3	-22.2	37.1	11.3	-8.0
	-8.2	-7.4	-17.3	4.9	11.8	3.5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

(ΣΕΤΕ, 2016:55)

**Διάγραμμα 18 Δείκτης κύκλου εργασιών στον τομέα υπηρεσιών
καταλύματος και εστίασης**

(ΣΕΤΕ, 2016:55)

Παρά το κλίμα της οικονομικής κρίσης, ο ξενοδοχειακός κλάδος αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω, συμβάλλοντας τόσο άμεσα όσο και έμμεσα στο ΑΕΠ της χώρας (πίνακας 14) και στην απασχόληση (πίνακας 15 και πίνακας 16). Η απασχόληση στους τομείς παροχής υπηρεσιών καταλύματος (και εστίασης) αυξήθηκε στο 8,4% το 2014 και στο 9,0% το 2015, από 7,4% το 2012 και το 2013 και από 7,0% το 2010, το 2009 και το 2008.

Πίνακας 14 Άμεση και έμμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας

Κατηγορία Δαπάνης	2013 € Εκατ.	2014 € Εκατ.	2015 € Εκατ.	2021 € Εκατ.
Δαπάνη Εισερχόμενων Τουριστών	11,707.0	13,005.1	13,679.2	18,500.0
Δαπάνη Τουριστών Κρουαζιέρας	445.2	388.0	446.6	650.0
Δαπάνη Εταιρικών Κρουαζιέρας	216.0	191.0	210.0	350.0
Αερομεταφορές	1,077.0	1,177.0	1,250.0	2,100.0
Θαλάσσιες μεταφορές	148.0	151.0	145.0	350.0
Εγχώριος τουρισμός: Καταλύματα - Εστίαση	1,195.0	1,315.0	1,312.0	2,500.0
Επενδύσεις	200.0	200.0	200.0	1,000.0
Σύνολική Εγχώρια δαπάνη	14,988.2	16,427.1	17,242.8	25,450.0
ΑΕΠ Τρέχουσες Τιμές	180,389.0	177,559.4	176,022.7	207,490.0
Άμεση % Συμβολή	8.3%	9.3%	9.8%	12.3%
Πολλαπλασιαστής 2,2	2.2	2.2	2.2	1.9
Πολλαπλασιαστής 2,65	2.7	2.7	2.7	2.0
Συνολική Επίπτωση (με πολλαπλασιαστή 2,2)	32,974	36,140	37,934	48,355
Συνολική Επίπτωση (με πολλαπλασιαστή 2,65)	39,719	43,532	45,693	50,900
Συνολική % Συμβολή στο ΑΕΠ (Πολ.: 2,2)	18.3%	20.4%	21.6%	23.3%
Συνολική % Συμβολή στο ΑΕΠ (Πολ.: 2,65)	22.0%	24.5%	26.0%	24.5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Τράπεζα της Ελλάδος και Εκτιμήσεις ΙΝΣΕΤΕ.

(ΣΕΤΕ, 2016:58)

Πίνακας 15 Συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση

	Συνολική Απασχόληση	Καταλύματα και εστίαση		Συμβολή στην απασχόληση σε άλλους κλάδους		Συνολική Συμβολή (Άμεση και έμμεση)	
		Σύνολο	% Συμβολή	Σύνολο	% Συμβολή	Σύνολο	% Συμβολή
	Χιλ.						
2008	4,610.5	322.2	7.0%	357.2	7.7%	679.4	14.7%
2009	4,556.0	321.0	7.0%	355.1	7.8%	676.1	14.8%
2010	4,389.8	308.5	7.0%	344.0	7.8%	652.5	14.9%
2011	4,054.4	295.7	7.3%	334.6	8.3%	630.3	15.5%
2012	3,695.0	272.1	7.4%	320.1	8.7%	592.3	16.0%
2013	3,513.2	259.2	7.4%	317.4	9.0%	576.6	16.4%
2014	3,536.3	297.1	8.4%	335.7	9.5%	632.9	17.9%
2015	3,610.7	325.6	9.0%	357.2	9.9%	682.8	18.9%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και εκτιμήσεις ΙΝΣΕΤΕ

(ΣΕΤΕ, 2016:60)

Πίνακας 16 Απασχόληση στους βασικούς τομείς του τουρισμού στον ιδιωτικό τομέα με βάση την απογραφή του Συστήματος ΕΡΓΑΝΗ στην περίοδο Ιαν.- Οκτ. 2015

	Επιχειρήσεις	Εργαζόμενοι
Εστίαση	29,486	171,402
Καταλύματα	6,401	66,667
Ταξιδιωτικά Πρακτορεία	1,672	10,479
Χερσαίες μεταφορές	9,342	38,701
Πλωτές μεταφορές	747	8,338
Αεροπορικές μεταφορές	65	3,777
Σύνολο κλάδων τουρισμού	47,713	299,364
% Συμβολή	21.5%	18.1%
Σύνολο	222,281	1,651,176

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ Πληροφοριακό Σύστημα (2016), "Αποτελέσματα Ηλεκτρονικής Καταγραφής του συνόλου των επιχειρήσεων και των εργαζομένων - μισθωτών με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου". ΣΕΠΕ-ΟΑΕΔ-ΙΚΑ ΕΤΑΜ

(ΣΕΤΕ, 2016:60)

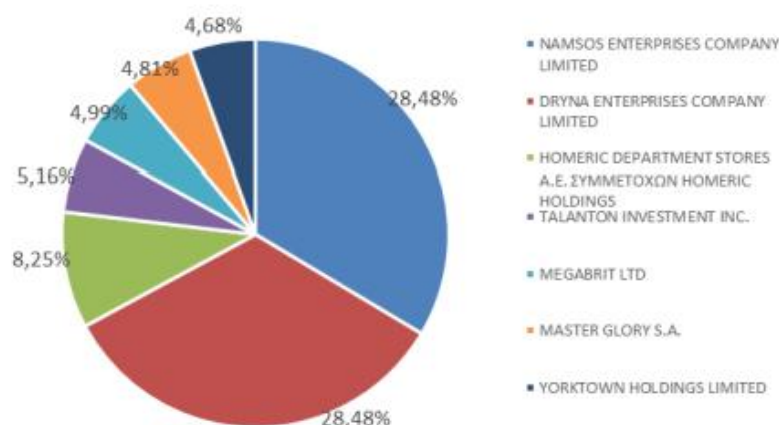
Η πορεία του τομέα των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων συνδέεται στενά με την εξέλιξη του τουρισμού και άρα ανάμεσα στις προτεραιότητες της τουριστικής πολιτικής για το μέλλον του κλάδου είναι η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος. Για να επιτευχθεί αυτή η βελτίωση, είναι αναγκαίο να υπάρχει μια δέσμη ενισχυτικών παραγόντων, ανάμεσα στους οποίους είναι η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος λογιστικού ελέγχου (εσωτερικού ή/ και εξωτερικού) για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύεται η μελέτη περίπτωσης της Εταιρίας Ελληνικών Ξενοδοχείων ΛΑΜΨΑ Α.Ε. με σκοπό να παρουσιαστεί η εικόνα για τον εξωτερικό έλεγχο που διενεργείται στην εταιρία από το 2008 έως σήμερα και να τονισθεί η σημασία του εν λόγω ελέγχου στην πορεία της εταιρίας.

6. ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η Εταιρία Ελληνικών Ξενοδοχείων ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Η Εταιρία ΛΑΜΨΑ Α.Ε. είναι μια αξιόλογη επιχείρηση στον ξενοδοχειακό κλάδο, με μεγάλο κύρος και σημαντική ιστορία από το 1919. Σημείο κατατεθέν της ΛΑΜΨΑ αποτελεί το εμβληματικό κτίριο της Αθήνας, το ιστορικό Ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρεταννία». Η ΛΑΜΨΑ Α.Ε. δραστηριοποιείται στη λειτουργία και διαχείριση πολυτελών Ξενοδοχείων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό: “Hyatt Regency” στο Βελιγράδι, Excelsior στο Βελιγράδι, 50% των μετοχών της ιδιοκτήτριας εταιρείας του Ξενοδοχείου Sheraton Rhodes ενώ ακόμη ενοικιάζει και λειτουργεί το Ξενοδοχείο King George στην Πλατεία Συντάγματος (ιστοσελίδα εταιρίας).

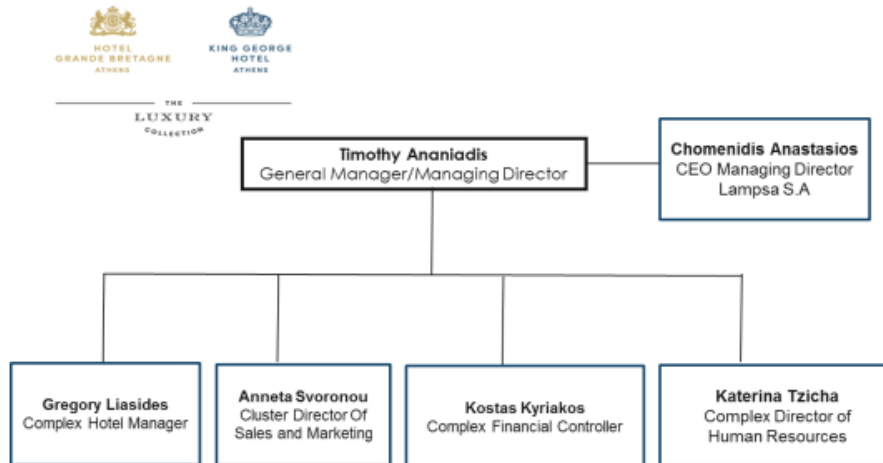
Η μετοχική σύνθεση και η διοίκηση της Εταιρείας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. απεικονίζονται παρακάτω:

Διάγραμμα 19 Η μετοχική σύνθεση της Εταιρείας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. (2016)

(Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 9)

Διάγραμμα 20 Η διοίκηση της ΛΑΜΨΑ

(Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 21)

Το όραμα της Εταιρείας συνδυάζει την πολύχρονη εμπειρία με τη σύγχρονη τεχνογνωσία, καθώς και με τα υψηλά επαγγελματικά πρότυπα που έχει υιοθετήσει. Αποστολή της είναι «να καθοδηγεί τους πελάτες της σε ένα ταξίδι ανακάλυψης που αγγίζει τη ψυχή τους και προσθέτει εμπειρίες στη ζωή τους» (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 9).

Η Εταιρεία δίνει έμφαση στην ικανοποίηση κάθε επισκέπτη, μέσω της υιοθέτησης μιας ανοικτής και ειλικρινούς επικοινωνιακής πολιτικής, ενώ ακόμη υιοθετεί μια δυναμική και μεθοδική στρατηγική, συμμετέχει σε πολλά τουριστικά δίκτυα και έχει λάβει σημαντικές βραβεύσεις και διεθνή αναγνώριση (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 10-11).

Το μοντέλο της ενσωματώνει την έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο σύνολο των δραστηριοτήτων της, ενώ το 2017 η Εταιρεία συμπεριέλαβε το σύνολο των δράσεων της στον πρώτο Απολογισμό Εταιρικής Υπευθυνότητας, ο οποίος αναπτύχθηκε με βάση το διεθνές πρότυπο GRI-G4 (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 12).

Στο πλαίσιο βέλτιστης ικανοποίησης των ενδιαφερόμενων μερών της, η Εταιρία κινείται με διαφάνεια και αποτελεσματικότητα, με άξονα την παραγωγή προστιθέμενης αξίας και χρησιμότητας στα ενδιαφερόμενα μέρη της (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 15-16).

Για το σκοπό αυτό η Εταιρεία φροντίζει για την εφαρμογή ορθών κανόνων λειτουργίας και την υιοθέτηση αρχών χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης, σύμφωνα με τις επιταγές της αποφ. 5 204/2000 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και του Ν.3016/2002, μέσα από ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό μοντέλο διακυβέρνησης βασισμένο σε έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελεί τον προασπιστή των Αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης της Εταιρίας και αποφασίζει συλλογικά, ανάμεσα σε άλλα, για την εξασφάλιση της αξιοπιστίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των οικονομικών στοιχείων της Εταιρείας, των συστημάτων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των δημοσιευμένων πληροφοριών της, καθώς και την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 17).

Στο πλαίσιο αυτό, υφίσταται η κατά νόμο προβλεπόμενη Ελεγκτική Επιτροπή (Audit Committee) η οποία εποπτεύεται το τμήμα εσωτερικού ελέγχου όχι μόνο σε καθορισμένη βάση τακτικά, αλλά και όποτε αυτό ζητηθεί. Η Επιτροπή τηρεί διαρκή επικοινωνία με την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου και μεριμνά ώστε να εξασφαλίζονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις και συνθήκες για την εύρυθμη και υπεύθυνη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 18). Η Επιτροπή Ελέγχου παρατηρεί τις εργασίες των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών, αναπτύσσει διάλογο με αυτούς για πιθανές αδυναμίες του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και δύναται να παρέχει συστάσεις - συμβουλές στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, αναφορικά με τον διορισμό, την διατήρηση ή την παύση των εξωτερικών ορκωτών ελεγκτών της Εταιρείας (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 19).

Από το τέλος του 2003 λειτουργεί στην εταιρεία τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο δημιουργήθηκε με τη βοήθεια στελεχών της GRANT THORTON A.E. σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες και σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν. 3016/2002 και της Απόφασης 5 204/2000. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι συμβατό με τις πολιτικές της εταιρικής διακυβέρνησης. Τόσο η Διοίκηση, όσο και οι εργαζόμενοι διενεργούν με υπευθυνότητα και διαφάνεια, ώστε να επιτυγχάνονται οι αντικειμενικοί στόχοι

του συστήματος εσωτερικού ελέγχου (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 19):

Σχήμα 4 Οι αντικειμενικοί στόχοι του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

(Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 19)

Σε ότι αφορά τη διαχείριση κινδύνων, η Εταιρεία υλοποιεί πολιτικές και διαδικασίες ώστε να διαφυλάξει συνολικά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση εκάστης περιόδου. Σημαντικό ρόλο σε αυτό παίζει η σωστή επικοινωνία μεταξύ ορκωτού λογιστή, εσωτερικού ελέγχου και Επιτροπής Ελέγχου (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 20).

Τέλος, αναφορικά με την οικονομική εικόνα της Εταιρίας, και σύμφωνα με την Ετήσια Οικονομική Έκθεση που έληξε στις 31/12/2016, ο κύκλος εργασιών της Εταιρίας ήταν 42072 χιλ. ευρώ το 2016 (+1,52% από το 2015 ιδίως από τα έσοδα δωματίων) και τα καθαρά κέρδη της ήταν 4641 χιλ. ευρώ, ελαφρώς μειωμένα από το 2015 λόγω ζημίας από απομείωση συμμετοχής στη Excelsior. Τα μικτά της κέρδη σημείωσαν αύξηση +0,5%, σε 16530 χιλ. ευρώ το 2016 από 16448 χιλ. ευρώ το 2015 και το περιθώριο μικτού κέρδους έφτασε το 39,29% αναδεικνύοντας τη βελτίωση στα περιθώρια κερδοφορίας. Η Εταιρία, παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες της χώρας, διατηρεί ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια και κερδοφορία. Η πληρότητα των δωματίων στην αγορά ξενοδοχείων πολυτελείας της Αθήνας αυξήθηκε κατά 3,6% το 2016 έναντι του 2015, διαμορφώνοντας τον δείκτη στο 67,7%, έναντι

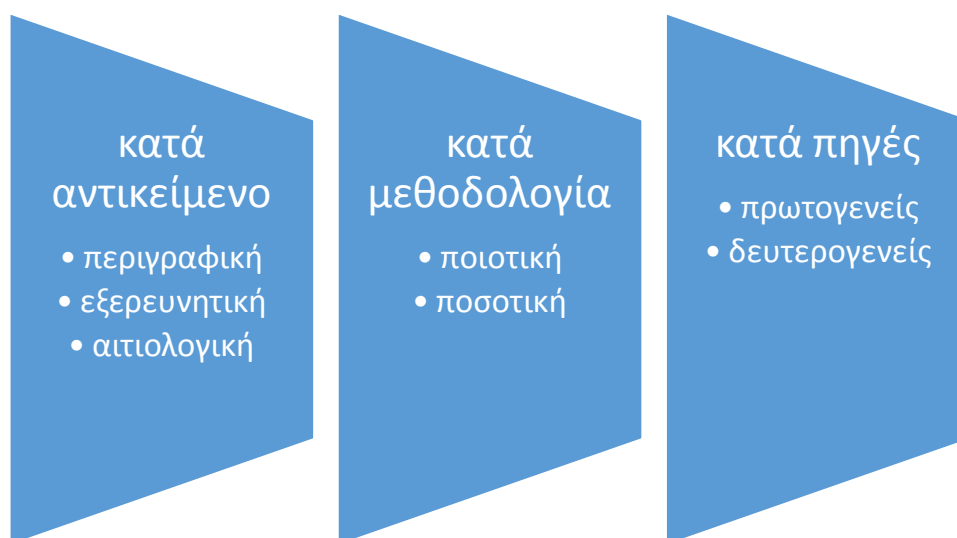
65,3% το 2015. Η μέση τιμή δωματίου στα ξενοδοχεία αυξήθηκε κατά 3,3%, έναντι του 2015, φτάνοντας τα €158,19 έναντι €153,20 το 2015. Κατά συνέπεια, το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο αυξήθηκε στα ξενοδοχεία πολυτελείας της Αθήνας κατά 7,0% (λόγω και της μείωσης των διαθέσιμων δωματίων κατά 4,9%), ενώ τα συνολικά έσοδα δωματίων αυξήθηκαν κατά 1,8%. Η «Μεγάλη Βρετανία» και το Ξενοδοχείο «King George» παρουσίασαν αυξημένες πληρότητες 68,39% (έναντι 66,24% το 2015), αλλά οριακή μείωση ARR (Average Room Rate) €258,56 (έναντι €261,37 το 2015), διατηρώντας τα σκήπτρα της Αθηναϊκής Ξενοδοχειακής Αγοράς. Κατά συνέπεια, το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο αυξήθηκε κατά 2,14% (Απολογισμός Εταιρικής Υπευθυνότητας της Εταιρίας 2016, σελ. 21).

Διαφαίνεται λοιπόν πως η Εταιρία, παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες της χώρας, διατηρεί ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια και κερδοφορία, με ηγετική θέση να κατέχουν το «Μεγάλη Βρετανία» και το «King George». Τα υψηλά επαγγελματικά πρότυπα που έχει υιοθετήσει η Εταιρία, καθώς και η υιοθέτηση αρχών χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης μέσα από το επιχειρησιακό της μοντέλο δηλώνουν τη σημαντικότητα να τηρεί υπευθυνότητα και διαφάνεια. Σε αυτό καταλυτικό ρόλο έχει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας αλλά και η σωστή επικοινωνία μεταξύ ορκωτού λογιστή, εσωτερικού ελέγχου και Επιτροπής Ελέγχου. Αναμφισβήτητα, η εξαιρετική της πορεία είναι συνισταμένη πολλών παραγόντων, ανάμεσα στους οποίους η αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ιδίως η σωστή επικοινωνία μεταξύ εξωτερικού ελέγχου, εσωτερικού ελέγχου και Επιτροπής Ελέγχου.

7. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σύμφωνα με τη θεωρία για τη μεθοδολογία της έρευνας, η έρευνα μπορεί να οριοθετηθεί ως μια διαδικασία βημάτων με στόχο τη συλλογή και ανάλυση στοιχείων πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα (Creswell, 2008). Η έρευνα διακρίνεται ως προς το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τις πηγές όπως δείχνει το σχήμα ακολούθως.

Σχήμα 5. Οι κατηγορίες της έρευνας

(Κυριαζόπουλος και Σαμαντά, 2011)

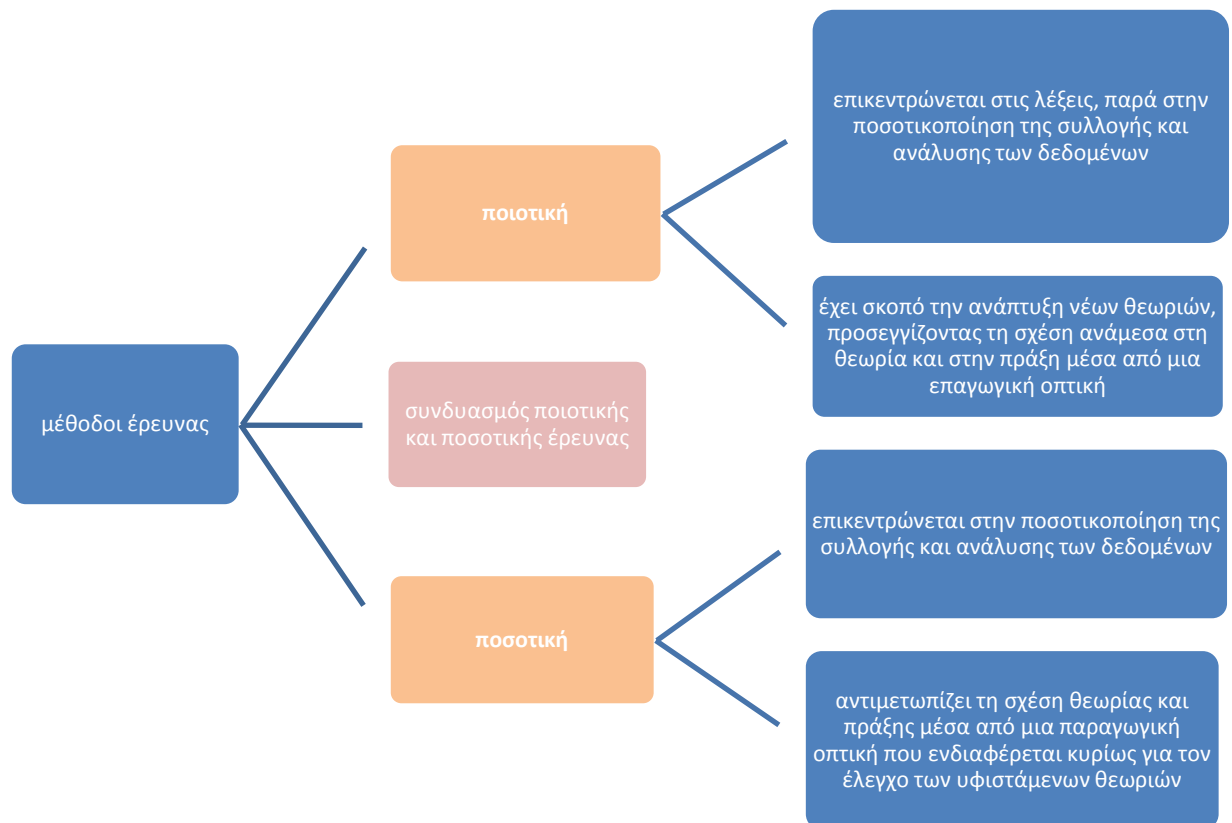
Ως προς το αντικείμενο έρευνας, η παρούσα έρευνα είναι περιγραφική, όπου εκτιμώνται τα στοιχεία του εξεταζόμενου θέματος.

Ως προς τη μέθοδο, η παρούσα έρευνα είναι ποιοτική (σχήμα 6), μέσω της μελέτης περίπτωσης της Εταιρίας ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Ως προς τις πηγές, χρησιμοποιούνται τόσο δευτερογενή στοιχεία από εξωτερικές πηγές, μέσα από τη διεθνή βιβλιογραφία, μελέτες, έρευνες της αγοράς του ξενοδοχειακού κλάδου και το διαδίκτυο, αλλά και πρωτογενή

δεδομένα, μέσα από τις Ετήσιες Εκθέσεις του εξωτερικού ελέγχου στην εξεταζόμενη Εταιρία για την περίοδο 2008 έως 2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017.

Σχήμα 6. Οι μέθοδοι της έρευνας

(Κυριαζόπουλος και Σαμαντά, 2011)

Ειδικά για τη μελέτη περίπτωσης, αποτελεί μια προσέγγιση όπου χρησιμοποιείται από τον ερευνητή ένα ειδικό παράδειγμα (ή παραδείγματα) για να διαφωτιστεί μια θεωρητική προσέγγιση, μια γενική τάση ή ένα πρόβλημα. Η διεθνής βιβλιογραφία τονίζει τη σημασία και τη χρήση της

μελέτης περίπτωσης, με τους Yin (2003) και Gerring (2007) να αναφέρουν το ρόλο που έχουν οι περιπτώσιολογικές μελέτες σε ένα ευρύ πεδίο γνωστικών τομέων, όπως κοινωνιολογία, ψυχολογία, ιστορία, μάνατζμεντ, εκπαίδευση κ.α. Συνάμα, ο Noor (2008) χαρακτηρίζει την περιπτώσιολογική μελέτη ως μια σημαντική στρατηγική ποιοτικής ερευνητικής μεθοδολογίας και μάλιστα ιδίως στους τομείς των κοινωνικών επιστημών.

Συγκεκριμένα στην παρούσα εργασία, η μελέτη περίπτωσης αφορά την Εταιρία ΛΑΜΨΑ Α.Ε. Σκοπός της προσέγγισης αυτής είναι να παρουσιαστεί η αρτιότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. όπως αυτή επιβεβαιώνεται από τον εξωτερικό ελεγκτή ως προς την ακρίβεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του ξενοδοχείου. Για το σκοπό αυτό δίνεται η συνολική εικόνα από τις Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις του εξωτερικού ελέγχου στην Εταιρία για την περίοδο 2008 έως 2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017, οι οποίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της εταιρίας: <http://lampsas.gr/>.

8. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τη μελέτη περίπτωσης για την Εταιρία ΛΑΜΨΑ Α.Ε. και από την αξιοποίηση των πληροφοριών που προκύπτουν από τις Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις 2008-2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017, η αξιολόγηση του εξωτερικού ελέγχου για την Εταιρία για την περίοδο 2008 έως 2016 δηλώνει εμφανώς πως οι εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν ορθά μια εύλογα από κάθε άποψη την οικονομική κατάσταση της Εταιρίας και του Ομίλου, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές, για τη χρήση που λήγει σε κάθε έτος της περιόδου, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ε.Ε.. Η αξιολόγηση του εξωτερικού ελέγχου επαληθεύει τη συμφωνία και αντιστοιχία του περιεχομένου της εκάστοτε Έκθεσης του Δ.Σ. με τις εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43Α, 107, 37 του Κ.Ν.2190/1920.

Ο εξωτερικός έλεγχος, όπως αναφέρεται στις Εκθέσεις, βασίζεται στον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων, που περιλαμβάνουν τον εταιρικό και ενοποιημένο ισολογισμό στη λήξη της περιόδου και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως στη λήξη της περιόδου.

Ως προς τη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου και την ευθύνη του Ελεγκτή, ο εξωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει τον έλεγχο σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία είναι εναρμονισμένα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Ο εξωτερικός έλεγχος περιέχει τη συγκέντρωση ελεγκτικών τεκμηρίων, αναφορικά με τα ποσά και τις πληροφορίες των οικονομικών καταστάσεων, στοιχεία που επιλέγονται κατά την κρίση του Ορκωτού Ελεγκτή, και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, λόγω απάτης ή λάθους. Στη διαδικασία αυτή, ο εξωτερικός έλεγχος λαμβάνει υπόψη το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, αναφορικά με την κατάρτιση και ορθή παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό να σχεδιαστούν οι ελεγκτικές διαδικασίες για τις περιστάσεις και όχι για την έκφραση γνώμης σχετικά με την

αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στην Εταιρία. Ακόμη, ο εξωτερικός έλεγχος περιέχει την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που υλοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που πραγματοποιήθηκαν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Ακολούθως δίνονται τα πρωτογενή στοιχεία που προκύπτουν από τις Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις 2008-2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017, όπου διαφαίνεται η αξιολόγηση του εξωτερικού ελέγχου για την Εταιρία για την περίοδο 01/01/2008 έως 30/06/2017. Τα εν λόγω στοιχεία δηλώνουν την ακρίβεια στις εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση που λήγει σε κάθε έτος της περιόδου, όπως αναφέρεται στο σημείο «Γνώμη» των Εκθέσεων, ενώ αξίζει να αναφερθεί πως για τις χρήσεις που έληξαν τα έτη 2011 έως και 2016 και για την ενδιάμεση χρήση 2017, η αξιολόγηση του εξωτερικού ελεγκτή περιλαμβάνει σημείο «Έμφαση θέματος», όπου αναφέρει διάφορα ζητήματα εστίασης προσοχής όπως φορολογικών υποχρεώσεων, δανεισμού, εκκρεμοτήτων δικαστικών υποθέσεων και αγωγών.

Εικόνα 4 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2008

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της «**ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**»

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις της «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.» (η Εταιρεία), που αποτελούνται από τον εταιρικό και ενοποιημένο ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2008, και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή καθώς και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές σημειώσεις.

Ευθύνη Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της εταιρείας έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει σχεδιασμό, εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται σε απάτη ή λάθος. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει επίσης την επιλογή και εφαρμογή κατάλληλων λογιστικών πολιτικών και την διενέργεια λογιστικών εκτιμήσεων που είναι λογικές για τις περιστάσεις.

Ευθύνη Ελεγκτή

Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση γνώμης επί αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων, με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχο σύμφωνα με τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, που είναι εναρμονισμένα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωσή μας με τους κανόνες δεοντολογίας και το σχεδιασμό και διενέργεια του ελέγχου μας με σκοπό την απόκτηση1 εύλογης διασφάλισης για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την συγκέντρωση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι διαδικασίες επιλέγονται κατά την κρίση του ελεγκτή και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, λόγω απάτης ή λάθους. Για την εκτίμηση του κινδύνου αυτού, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη το σύστημα εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών για τις περιστάσεις και όχι για την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της γνώμης μας.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα από κάθε ουσιώδη άποψη την οικονομική κατάσταση της Εταιρείας και του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008, την χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις Ταμειακές τους Ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί άλλων νομικών θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχηση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^ο, 107 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2009
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 24941

 Grant Thornton

Εικόνα 5 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2009

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.»

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέξαμε τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε. και των θυγατρικών της, που αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31 Δεκεμβρίου 2009, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και την περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και τις λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια. Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις και όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας και των θυγατρικών αυτής κατά την 31 Δεκεμβρίου 2009, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοιχία του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α, 107 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2010

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

ΠΑΥΛΟΣ ΣΤΕΛΛΑΚΗΣ

A.M. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

Εικόνα Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2010

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.» και των θυγατρικών της, που αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31 Δεκεμβρίου 2010, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλείδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλείδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλείδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε. και των θυγατρικών αυτής κατά την 31 Δεκεμβρίου 2010, και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 36 του άρθρου 43α του Κ.Ν. 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχηση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^α, 108 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2011
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης
Αρ. Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

Εικόνα 7 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2011

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.»

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.», οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2011, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.», και των θυγατρικών αυτής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2011 και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Επιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 5.25 των οικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται η ύπαρξη ενδεχόμενη φορολογική υποχρέωσης σχετικά με καταλογισθέντα πρόστιμα για φερόμενες παραβάσεις των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ύψους χιλ. €7.584. Η μητρική εταιρεία εντός της νόμιμης προθεσμίας άσκησε τις προβλεπόμενες εκ του νόμου φορολογικές προσφυγές στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια και ενώπιον της επιτροπής επίλυσης φορολογικών διαφορών του άρθρου 70α του Κ.Φ.Ε. Η διοίκηση εκτιμά πως οι εν λόγω αποφάσεις επιβολής προστίμου θα ακυρωθούν στο σύνολό τους. Στην γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 36 του άρθρου 43α του Κ.Ν. 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α, 108 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2012
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

An instinct for growth

Εικόνα 8 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2012

B. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2012, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., και των θυγατρικών αυτής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2012 και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θεμάτων

Επιστούμε την προσοχή σας στα εξής:

1. Στη σημείωση 5.25 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται η ύπαρξη ενδεχόμενης φορολογικής υποχρέωσης σχετικά με καταλογισθέντα πρόστιμα για φερόμενες παραβάσεις των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ύψους χιλ. €7.584. Η μητρική εταιρεία εντός της νόμιμης προθεσμίας άσκησε τις προβλεπόμενες εκ του νόμου φορολογικές προσφυγές στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια και ενώπιον της επιτροπής επίλυσης φορολογικών διαφορών του άρθρου 70α του Κ.Φ.Ε., που θα συζητηθούν την 10/4/2013. Η διοίκηση εκτιμά πως οι εν λόγω αποφάσεις επιβολής προστίμου θα ακυρωθούν στο σύνολό τους.
2. Στην επεξηγηματική σημείωση 5.16 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, όπου γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων του Ομίλου και της εταιρείας υπερβαίνει το σύνολο των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού κατά ποσό χιλ € 23.347 και χιλ € 22.032 αντίστοιχα, με αποτέλεσμα να υπάρχει η πιθανότητα να μην είναι σε θέση να αποπληρώσει μέρος των συμβατικών της υποχρεώσεων. Οι παραπάνω συνθήκες υποδηλώνουν την ύπαρξη αβεβαιότητας σχετικής με την απρόσκοπτη συνέχιση της δραστηριότητάς του Ομίλου. Όπως αναφέρεται στην ίδια σημείωση η Διοίκηση του Ομίλου βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με τις δανείστριες τράπεζες σχετικά με την αναδιάρθρωση των όρων αποπληρωμής του υφιστάμενου δανεισμού και έχει σχεδιάσει την λήψη κατάλληλων μέτρων για την ομαλή συνέχιση των δραστηριοτήτων του.

Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με τα θέματα αυτά.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 36 του άρθρου 43α του Κ.Ν. 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α, 108 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2013

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης

Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

Εικόνα 9 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2013

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2013, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., και των θυγατρικών αυτής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2013 και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Επιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 5.25 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται η ύπαρξη εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων θυγατρικής Εταιρείας συνολικού ύψους ευρώ 2,3 εκ. η έκβαση των οποίων δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στο παρόν στάδιο. Η διοίκηση του Ομίλου εκτιμά πως η έκβαση των εν λόγω υποθέσεων δε θα επηρεάσει ουσιαστικά τα οικονομικά μεγέθη του Ομίλου. Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

- a) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 36 του άρθρου 43α του Κ.Ν 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α, 108 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2014

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Γιώργος Δεληγιάννης

A.M. Σ.Ο.Ε.Λ. 15791

Εικόνα 10 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2014

B. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2014, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιαστική ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνώμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιαστική ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιαστικού ανακριβείας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., και των θυγατρικών αυτής κατά την 31η Δεκεμβρίου 2014 και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Επιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 5.26 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται το θέμα της ύπαρξης εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων θυγατρικής Εταιρείας συνολικού ύψους ευρώ 1.1 εκ. Η τελική έκβαση των δικαστικών αυτών υποθέσεων δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στο παρόν στάδιο και ως εκ τούτου δεν έχει σχηματιστεί οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου σε σχέση με τις δικαστικές αυτές υποθέσεις. Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 36 του άρθρου 43α του Κ.Ν. 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α, 108 και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2015

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Γιώργος Δεληγιάννης

Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 15791

Εικόνα 11 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2015

Β. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2015, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., και των θυγατρικών αυτής κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2015 και τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 5.26 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται το θέμα της ύπαρξης εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων θυγατρικής Εταιρείας συνολικού ποσού ευρώ 1.1 εκ. Η τελική έκβαση των αγωγών δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο και, ως εκ τούτου, δεν έχει σχηματιστεί οποιαδήποτε πρόβλεψη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου σε σχέση με τις αγωγές αυτές. Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

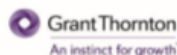
- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43α (παρ.3β) του κ.ν. 2190/1920.
- β) Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α (παρ.3α), 108 και 37 του κ.ν. 2190/1920.

Αθήνα, 31 Μαρτίου 2016

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Γιώργος Δεληγιάννης

A.M. Σ.Ο.Ε.Λ. 15791

Εικόνα 12 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση που έληξε στις 31/12/2016

B. Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.

Έκθεση ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2016, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία (ΦΕΚ/Β/2848/23.10.2012). Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., και των θυγατρικών αυτής κατά την 31η Δεκεμβρίου 2016, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Επιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 5.25 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όπου περιγράφεται το θέμα της ύπαρξης εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων θυγατρικής Εταιρείας συνολικού ποσού ευρώ 1.6 εκ., η έκβαση των οποίων δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί στο παρόν στάδιο. Η διοίκηση

του Ομίλου εκτιμά πως η έκβαση των εν λόγω υποθέσεων δε θα επηρεάσει ουσιωδώς τα οικονομικά μεγέθη του Ομίλου. Στο συμπέρασμά μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

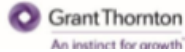
Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920.
- β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31/12/2016.
- γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την Εταιρεία ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε. και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Αθήνα, 28 Απριλίου 2017
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

Εικόνα 13 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή: χρήση 01/01/2017-30/06/2017

B. Έκθεση Επισκόπησης Ενδιάμεσης Συνοπτικής Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Προς τους μετόχους της «ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.»

Εισαγωγή

Επισκοπήσαμε τη συνημμένη συνοπτική εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της Εταιρίας «ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε.», της 30^{ης} Ιουνίου 2017 και τις σχετικές συνοπτικές εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων και συνολικού εισοδήματος, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της εξαμηνιαίας περιόδου που έληξε αυτή την ημερομηνία, καθώς και τις επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις, που συνθέτουν την ενδιάμεση συνοπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης του Ν.3556/2007. Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και παρουσίαση αυτής της ενδιάμεσης συνοπτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εφαρμόζονται στην Ενδιάμεση Χρηματοοικονομική Αναφορά (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο «ΔΛΠ» 34). Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση ενός συμπεράσματος επί αυτής της ενδιάμεσης συνοπτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με βάση την επισκόπησή μας.

Εύρος Επισκόπησης

Διενεργήσαμε την επισκόπησή μας σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Επισκόπησης 2410 «Επισκόπηση Ενδιάμεσης Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης που διενεργείται από τον Ανεξάρτητο Ελεγκτή της Οντότητας». Η επισκόπηση της ενδιάμεσης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης συνίσταται στη διενέργεια διερευνητικών ερωτημάτων κυρίως προς πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για χρηματοοικονομικά και λογιστικά θέματα και στην εφαρμογή αναλυτικών και άλλων διαδικασιών επισκόπησης. Το εύρος της επισκόπησης είναι ουσιαστικά μικρότερο από αυτό του ελέγχου που διενεργείται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και συνεπώς, δεν μας δίδει τη δυνατότητα να αποκτήσουμε τη διασφάλιση ότι έχουν περιέλθει στην αντίληψή μας όλα τα σημαντικά θέματα τα οποία θα μπορούσαν να εντοπιστούν σε έναν έλεγχο. Κατά συνέπεια, με την παρούσα δεν διατυπώνουμε γνώμη ελέγχου.

Συμπέρασμα

Με βάση τη διενεργηθείσα επισκόπηση, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε θα μας οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι η συνημμένη ενδιάμεση συνοπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση δεν έχει καταρτισθεί, από κάθε ουσιαστική άποψη, σύμφωνα με το ΔΛΠ 34.

Έμφαση Θέματος

Επιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 2.16 της ενδιάμεσης συνοπτικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης όπου περιγράφεται το θέμα ότι έχουν ασκηθεί αγωγές από τρίτους κατά θυγατρικής Εταιρίας, διεκδικώντας αποζημιώσεις συνολικού ποσού ευρώ 1,6 εκ.. Η τελική έκβαση των αγωγών αυτών δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο και, ως εκ τούτου, δεν έχει σχηματιστεί οποιαδήποτε πρόβλεψη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σε σχέση με τις αγωγές αυτές. Στο συμπέρασμά μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

Η επισκόπησή μας δεν εντόπισε οποιαδήποτε ασυνέπεια ή αναντιστοιχία των λοιπών στοιχείων της προβλεπόμενης από το άρθρο 5 του Ν.3556/2007 εξαμηνιαίας οικονομικής έκθεσης, με τη συνημμένη ενδιάμεση συνοπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου 2017

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Πάυλος Στελλάκης

Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 24941

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία διερεύνησε το ζήτημα εξωτερικού ελέγχου σε ξενοδοχειακές μονάδες σε περίοδο οικονομικής κρίσης, αναφορικά με το πώς διενεργείται η διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου στις ξενοδοχειακές μονάδες στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, ποια είναι η σημαντικότητα του εξωτερικού ελέγχου για τον κλάδο, ποια οφέλη δημιουργεί και ποιες δυσκολίες συναντά στην εφαρμογή του ο εξωτερικός έλεγχος.

Το θέμα προσεγγίστηκε βιβλιογραφικά, μέσα από την αξιοποίηση διεθνών μελετών του ξενοδοχειακού κλάδου, αλλά και ερευνών που εξετάζουν το ζήτημα εξωτερικού ελέγχου στα ξενοδοχεία, ιδίως μέσα στην οικονομική κρίση. Συνάμα, έγινε μελέτη περίπτωσης για την Εταιρία ΛΑΜΨΑ Α.Ε. όπου σκοπός ήταν να παρουσιαστεί η αρτιότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. όπως αυτή επιβεβαιώνεται από τον εξωτερικό ελεγκτή ως προς την ακρίβεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του ξενοδοχείου. Για το λόγο αυτό δόθηκε η συνολική εικόνα της εταιρίας ΛΑΜΨΑ Α.Ε. από τις Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις του εξωτερικού ελέγχου στην Εταιρία για την περίοδο 2008 έως 2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017, όπως αυτές είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της εταιρίας.

Η ελεγκτική αποτελεί ένα ξεχωριστό κλάδο της διοικητικής και οικονομικής επιστήμης και συμβάλλει στην προστασία και στη σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων του οργανισμού, καθώς και στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του. Πεδίο μελέτης της είναι το αντικείμενο του ελέγχου, το υποκείμενο του ελέγχου και οι διαδικασίες ελέγχου. Οι διακρίσεις των ελέγχων γίνονται με βάση το χρόνο, το αντικείμενο, τον τόπο διενέργειας, την έκταση και τα όργανα που διενεργούν τον έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα για τον εσωτερικό έλεγχο, αυτός έχει βασικό σκοπό την προώθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας μιας οργάνωσης. Γενικά, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελείται από όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για να διασφαλισθεί η διοίκηση, ότι τα πάντα λειτουργούν, κατά τον προβλεπόμενο τρόπο. Ο εσωτερικός έλεγχος κινείται πέρα από τις λογιστικές και οικονομικές

λειτουργίες, καθώς καλύπτει όλο το φάσμα της εταιρείας και το σύνολο των δραστηριοτήτων της. Για να θεωρείται ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου ως αποτελεσματικό, θα πρέπει να ικανοποιεί κάποια κριτήρια: Ανεξαρτησία, Υπευθυνότητα και Αποδοτικότητα.

Αναφορικά με τον εξωτερικό έλεγχο, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν ανήκουν στο ανθρώπινο δυναμικό του ελεγχόμενου φορέα, ελέγχουν τις οικονομικές καταστάσεις αλλά μπορούν επίσης να πραγματοποιήσουν όλες τις κατηγορίες ελέγχων. Οι ορκωτοί ελεγκτές λογιστές είναι οι αναγνωρισμένοι από την Πολιτεία ή την αναγνωρισμένη λογιστική οργάνωση μιας χώρας, ειδικοί επαγγελματίες με ειδική επιστημονική εκπαίδευση και κατάρτιση αλλά και μεγάλη πείρα. Ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να μελετήσει το εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα και να το αξιολογήσει, ενώ σημαντικό είναι να καλλιεργείται επικοινωνία μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, χωρίς να σημαίνει αυτό πως ο ένας αντικαθιστά την εργασία του άλλου.

Σε ότι αφορά τα στάδια ελέγχου διακρίνονται στο στάδιο σχεδιασμού του ελέγχου, έπειτα τη διενέργεια του ελέγχου και τέλος, γίνεται η συγγραφή της Έκθεσης Ελέγχου. Η αναγκαιότητα του ελέγχου είναι εμφανής καθώς εξασφαλίζει συνεχή διαβεβαίωση για την ποιότητα και την αξιοπιστία των πληροφοριών της επιχείρησης και έγκειται στο ότι τα ανθρώπινα λάθη και οι αδυναμίες δε μπορούν να αποφευχθούν. Όπως υποστηρίζεται και στη διεθνή βιβλιογραφία, ο έλεγχος έχει μείζονα ρόλο στην οικονομική και χρηματοπιστωτική πτυχή της εκάστοτε επιχείρησης, καθώς προσφέρει καλύτερη αξιολόγηση του κινδύνου, καλύτερη συμμόρφωση, ρύθμιση της ασύμμετρης πληροφόρησης, καθώς και προστασία επενδυτή. Ειδικά για τον εξωτερικό έλεγχο, που αποτέλεσε το πεδίο της παρούσας μελέτης, δίνει στο πόρισμα χαρακτήρα με κύρος και αντικειμενικότητα, αλλά και αξιοπιστία αναφορικά με τις οικονομικές καταστάσεις, στοιχεία απαραίτητα σε κάθε ενδιαφερόμενο όπως τράπεζες, αναλυτές, επενδυτές κ.α. Συνάμα, η αποκάλυψη ή καταστολή των σφαλμάτων βοηθάει το κύριο έργο της διοίκησης στην ορθή διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας. Τέλος, με την πιστοποίηση και ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων, εξασφαλίζονται τα οφέλη των μετόχων και η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως, αλλά και η πιστοληπτική της υγεία.

Περνώντας στον τομέα του τουρισμού, έναν από τους γρηγορότερα αναπτυσσόμενους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας, σημειώνεται συνεχής επέκταση και διαφοροποίηση κατά τις τελευταίες δεκαετίες, συμβάλλοντας σημαντικά στο ΑΕΠ και στις συνολικές επενδύσεις ανά τον κόσμο. Ο κλάδος της φιλοξενίας έχει εισέλθει σε μια νέα εποχή ανάπτυξης και αλλαγών, με ποικίλες επιχειρηματικές και τεχνολογικές τάσεις αλλά και προκλήσεις στο μάρκετινγκ να επηρεάζουν τη βιομηχανία στο σύνολό της, όπως για παράδειγμα σχετικά με το αυξημένο ενδιαφέρον για τη χρήση κινητών συσκευών και εφαρμογών αλλά και οι εξατομικευμένες υπηρεσίες πελατών, τα social media, οι κρατήσεις μέσω ίντερνετ κ.α. Στην Ελλάδα, η διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού φανερώνει την ανοδική του πορεία, με το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας να έχει αναβαθμιστεί θεαματικά ενώ αξίζει να αναφερθεί πως, ως προς την απασχόληση, ο ξενοδοχειακός κλάδος είναι από τους λίγους της ελληνικής οικονομίας που άντεξαν στην οικονομική κρίση.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση αναφορικά με τον εξωτερικό έλεγχο σε ξενοδοχειακές μονάδες την περίοδο της οικονομικής κρίσης έδειξε πως η διαχείριση της γνώσης θεωρείται σημαντική πτυχή στην οικονομική απόδοση μιας ξενοδοχειακής μονάδας και σε αυτό συντελεί αναμφισβήτητα ο ρόλος που έχει η ελεγκτική. Μέσω του εξωτερικού ελεγκτή εξασφαλίζεται η νομιμότητα και εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων του ξενοδοχείου, αλλά και η συνεχής βελτίωση του λογιστικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Αυτά μεταφράζονται σε αποτελεσματικότητα και ενίσχυση της γνώσης για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη φύση των δραστηριοτήτων της ξενοδοχειακής αγοράς, είναι σημαντικό για ένα ξενοδοχείο να έχει επαρκές σύστημα ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, ο εξωτερικός ελεγκτής έχει σκοπό να προσδιορίσει με ειλικρίνεια και ακρίβεια τον έλεγχο, αλλά και να κρίνει πόσο αποτελεσματικές είναι οι εσωτερικές διαδικασίες του ξενοδοχείου και αν περιέχουν αλληλεπικαλύψεις ή άσκοπους ελέγχους. Πρωταρχική λειτουργία του ελεγκτή είναι να διαβεβαιώσει ότι το ξενοδοχείο κατέχει οικονομικές λογιστικές διαδικασίες που πληρούν τις απαιτήσεις του προτύπου. Ο εξωτερικός έλεγχος συμβάλλει θετικά στη διαχείριση των ξενοδοχείων, όποιο και αν είναι το μέγεθος του ξενοδοχείου ή το νομικό

καθεστώς που ακολουθεί και παρέχει όφελος προς όλα τα επίπεδα διαχείρισης του ξενοδοχείου. Ο εξωτερικός έλεγχος δίνει στο πόρισμα χαρακτήρα με κύρος και αντικειμενικότητα, αλλά και αξιοπιστία αναφορικά με τις οικονομικές καταστάσεις του ξενοδοχείου, στοιχεία απαραίτητα σε κάθε ενδιαφερόμενο όπως τράπεζες, αναλυτές, επενδυτές κ.α. Συνάμα, βοηθάει το κύριο έργο της διοίκησης του ξενοδοχείου στην ορθή διαχείριση της περιουσίας της επιχείρησεως, αλλά και στο να διασφαλίζονται τα οφέλη των μετόχων και να η βιωσιμότητα της εταιρίας, αλλά και η πιστοληπτική της ικανότητα.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί πως ένας μεγάλος όγκος της διεθνούς έρευνας κάνει λόγο για τον εσωτερικό έλεγχο των ξενοδοχείων, ενώ οι αναφορές στις διαθέσιμες έρευνες περί εξωτερικού ελέγχου είναι ιδιαίτερα περιορισμένες. Αναφορικά με τη χώρα μας, πολλές εταιρείες βασίζονται σε διαδικασίες ελέγχου που προέρχονται από έναν εσωτερικό οικονομικό ελεγκτή ενώ είναι ιδιαίτερα περιορισμένος ο αριθμός μελετών που αφορούν τους εσωτερικούς ελέγχους τις ξενοδοχειακές υπηρεσίες. Από τις υπάρχουσες μελέτες στον ξενοδοχειακό κλάδο δείχνουν πως όλα τα στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματικότητα και κατά συνέπεια την επιβίωση της επιχείρησης και την επιτυχία της, που μεταφράζεται σε: έλεγχο του περιβάλλοντος, εκτίμηση του κινδύνου, έλεγχο των δραστηριοτήτων, επικοινωνία και παρακολούθηση. Ο έλεγχος της ξενοδοχειακής επιχείρησης συνίσταται στη σύγκριση του σχεδιασμού με τα αποτελέσματα σε όρους εσόδων, κόστους και δαπανών και διακρίνεται στο διοικητικό και διαχειριστικό. Αξίζει να αναφερθεί πως, δεδομένων των προκλήσεων και του αυξανόμενου ανταγωνισμού στον ξενοδοχειακό τομέα, οι εν λόγω νυχτερινοί έλεγχοι μπορεί να διαδραματίσουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του ξενοδοχείου, δίνοντας ολοκληρωμένη ανατροφοδότηση σχετικά με την πληρότητα και τα οικονομικά και εξασφαλίζοντας ακρίβεια και αυξημένη αποδοτικότητα. Η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του ξενοδοχείου και άρα, η εξακρίβωση της αρτιότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από τον εξωτερικό ελεγκτή θα δώσει αυτόματα την επιβεβαίωση ως προς την ακρίβεια και

αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του ξενοδοχείου. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς η χώρα βιώνει το κλίμα της οικονομικής κρίσης και είναι αναγκαίο ο ξενοδοχειακός κλάδος να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η πορεία του κλάδου των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων συνδέεται στενά με την εξέλιξη του τουρισμού και άρα ανάμεσα στις προτεραιότητες της τουριστικής πολιτικής για το μέλλον του κλάδου είναι η αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος. Για να επιτευχθεί αυτή η βελτίωση, είναι αναγκαίο να υπάρχει μια δέσμη ενισχυτικών παραγόντων, ανάμεσα στους οποίους είναι η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος λογιστικού ελέγχου (εσωτερικού ή/ και εξωτερικού) για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.

Η μελέτη περίπτωσης της Εταιρίας Ελληνικών Ξενοδοχείων ΛΑΜΨΑ Α.Ε. που παρουσιάστηκε στην ανάλυση ανέδειξε μια ολοκληρωμένη εικόνα για τον εξωτερικό έλεγχο που διενεργείται στην εταιρία και τόνισε τη σημασία του εν λόγω ελέγχου στην πορεία της εταιρίας. Από το τέλος του 2003 λειτουργεί στην εταιρεία τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, που το σύστημα του είναι σύμφωνο με τις πολιτικές της εταιρικής διακυβέρνησης. Η Εταιρία, παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες της χώρας, διατηρεί ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια και κερδοφορία, με ηγετική θέση να κατέχουν το «Μεγάλη Βρετανία» και το «King George». Τα υψηλά επαγγελματικά πρότυπα που έχει υιοθετήσει η Εταιρία, καθώς και η υιοθέτηση αρχών χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης μέσα από το επιχειρησιακό της μοντέλο δηλώνουν τη σημαντικότητα να τηρεί υπευθυνότητα και διαφάνεια. Σε αυτό καταλυτικό ρόλο έχει το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της Εταιρίας αλλά και η σωστή επικοινωνία μεταξύ ορκωτού λογιστή, εσωτερικού ελέγχου και Επιτροπής Ελέγχου. Αναμφισβήτητα, η εξαιρετική της πορεία είναι συνισταμένη πολλών παραγόντων, ανάμεσα στους οποίους η αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και ιδίως η σωστή επικοινωνία μεταξύ εξωτερικού ελέγχου, εσωτερικού ελέγχου και Επιτροπής Ελέγχου. Η παραπάνω διαπίστωση έγινε εμφανής από τις Ετήσιες Εκθέσεις του εξωτερικού ελέγχου στην εξεταζόμενη Εταιρία για την περίοδο 2008 έως 2016 και της Εξαμηνιαίας Έκθεσης 01/01-30/06/2017. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση του εξωτερικού ελέγχου για την Εταιρία για την παραπάνω περίοδο έδειξε πως οι εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

παρουσιάσουν ορθά μια εύλογα από κάθε άποψη την οικονομική κατάσταση της Εταιρίας και του Ομίλου, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές, για τη χρήση που λήγει σε κάθε έτος της περιόδου, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ε.Ε.. Η αξιολόγηση του εξωτερικού ελέγχου επαληθεύει τη συμφωνία και αντιστοιχία του περιεχομένου της εκάστοτε Έκθεσης του Δ.Σ. με τις εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43Α, 107, 37 του Κ.Ν.2190/1920.

Μέσα από τα πορίσματα της βιβλιογραφίας και τη μελέτη περίπτωσης έγινε εμφανές το πώς διενεργείται η διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου στις ξενοδοχειακές μονάδες στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, φάνηκε η σημαντικότητα του εξωτερικού ελέγχου για τον κλάδο και τα πολλαπλά οφέλη που δημιουργεί. Ωστόσο, δεν υπήρξαν διαθέσιμες πληροφορίες για το ποιες δυσκολίες συναντά στην εφαρμογή του ο εξωτερικός έλεγχος. Σε αυτό το σημείο λοιπόν, ως μελλοντική έρευνα, θα μπορούσε να γίνει μελλοντική έρευνα ποσοτική με χρήση ερωτηματολογίου προς Εξωτερικούς Ελεγκτές ώστε να εξεταστεί ποιες δυσκολίες συναντούν στην εφαρμογή του εξωτερικού ελέγχου τους. Ολοκληρώνοντας, επίσης πρόταση για μελλοντική έρευνα είναι να διερευνηθεί περαιτέρω το θέμα των εσωτερικών ελέγχων - άρα και των εξωτερικών - στα ξενοδοχεία καθώς οι υπάρχουσες μελέτες είναι πολύ περιορισμένες, ιδίως στην Ελλάδα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνικές

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΛΑΜΨΑ Α.Ε., ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2012, https://lampsas.eu/wp-content/uploads/2015/03/LAMPSA_notes_31122012.pdf, ανάκτηση 1-3-2018

Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων και Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος (2017), *Διάρθρωση και Χαρακτηριστικά του Ξενοδοχειακού Κλάδου στην Ελλάδα, 2016*, Αθήνα

Καζαντζής Ι. Χ., (2006), «*Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος: μια Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών & Προτύπων*», Εκδόσεις Business Plus, Αθήνα.

Καραμάνης Κ (2002), *Εισαγωγή στη θεωρία και πρακτική της σύγχρονης ελεγκτικής*, Ι.Ε.Σ.Ο.Ε.Λ.

Κυριαζόπουλος Π.Γ. και Σαμαντά Ε., (2011), *Μεθοδολογία Έρευνας Εκπόνησης Διπλωματικών Εργασιών*, Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική

ΛΑΜΨΑ Α.Ε., ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑΣ 2016

ΛΑΜΨΑ Α.Ε., Ετήσια Οικονομική Έκθεση 31/12/2016

ΛΑΜΨΑ Α.Ε., Ιστοσελίδα <http://www.lampsas.gr/>, ανάκτηση 13-3-2018

Μάρας Α. (1997), *Έλεγχος Τιμολόγησης στις Επισιστικές Τουριστικές Επιχειρήσεις*, Interbooks, Αθήνα

Μανδρινός Α (2017), *Εσωτερικός έλεγχος σε ξενοδοχειακή επιχείρηση, μελέτη περίπτωσης*. Διπλωματική εργασία, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.

Μέμος Κ. (2015), *Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και οι επιπτώσεις στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης*, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου, σημειώσεις μαθήματος, <http://www.neasmyrni.gr/Formes/2015/memos.pdf>, ανάκτηση 10-3-2018

Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, *Έλεγχοι από το ΣΔΟΕ στο λογιστήριο των ξενοδοχείων τις νυχτερινές ώρες*, <http://www.grhotels.gr/GR/BussinessInfo/News/Lists/List/ItemView.aspx?ID=289>, ανάκτηση 27-2-2018

OENET (2018), *Υιοθέτηση νέου & αναθεωρημένων Διεθνών Προτύπων Ελέγχου*, <https://www.oenet.gr/%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B1%CE%AF%CE%B1-%CE%BD%CE%AD%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AC/item/56571-iothetisi-neou-kai-anatheorimenon-diethnon-protipon-elegchou>, ανάκτηση 1-3-2018

Παπαστάθης Π (2015), *Ο Εσωτερικός Έλεγχος Μέσα από την Πράξη*. Σημειώσεις μαθήματος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) – Σχεδιασμός και Μεθοδολογία Ελέγχου στα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Λογιστικής και Ελεγκτικής ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας 14.12.2015 – 19.12.2015, <https://eclass.teiwm.gr/modules/document/file.php/MS101/1.%20%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%A4%CE%95%CE%99%20%CE%9A%CE%9F%CE%96%CE%91%CE%9D%CE%97%CE%A3%2004.12.2015%20-%2019.12.2015,%20%CF%83%CE%B5%CE%BB.%2085.pdf>, ανάκτηση 1-2-2018

Ρακιντζής Λ (2007), *Εγχειρίδιο Ελέγχου για τα Ελεγκτικά Σώματα & τις Υπηρεσίες Επιθεώρησης και Ελέγχου*, https://www.gedd.gr/article_data/Linked_files/38/02EgxeiridioElegchou.pdf, ανάκτηση 30-1-2018

ΣΕΤΕ (2016), «Ελληνικός Τουρισμός: Εξελίξεις και Προοπτικές», τεύχος 1, https://sete.gr/media/5444/periodiki-meleti-ellinikos-tourismos_teyhos-1.pdf, ανάκτηση 10-3-2018

ΣΟΕΛ (2018), *Ιστορική εξέλιξη*, <http://www.soel.gr>, ανάκτηση 1-2-2018

Τράπεζα της Ελλάδος, *Το χρονικό της μεγάλης κρίσης 2008-2013*, <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/>, ανάκτηση 10-3-2018

Ξενόγλωσσες

Canibano, L., Garcia-Ayuso, M. and Sanchez, M.P. (2000), “Accounting for intangibles: a literature review”, *Journal of Accounting Literature*, Vol. 19, pp. 102-30

Candrea, P. J., (2006), ‘Controlling Internal Controls’, *Public Administration Review*, pp. 463 - 465.

Davenport, T., Harris, J. and Kohli, A. (2001), “How do they know their customers so well?” *MIT Sloan Management Review*, Vol. 42 No. 2, pp. 63-73.

Deloitte (2017), *2017 travel and hospitality industry outlook*, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/consumer-business/us-cb-2017-travel-hospitality-industry-outlook.pdf>, ανάκτηση 10-12-2017

Fehlman R., Jud F. (2016), Security in management: the hotel audit, *Polymedia Meichtry SA*, <http://www.polymedia.ch/HSW/Articles/view/59>, ανάκτηση 10-12-2017

Goldfinger, C. (1997), “Intangible economy and its implications for statistics and statisticians”, *International Statistical Review*, Vol. 65 No. 2, pp. 191-220.

Gupta, A. and Govindarajan, V. (2000), "Knowledge management's social dimension: lessons from Nucor Steel", *Sloan Management Review*, Vol. 42 No. 1, pp. 71-80.

Hospitalitynet (2015), The Global Hotel Industry and Trends for 2016, <https://www.hospitalitynet.org/news/4073336.html>, ανάκτηση 10-12-2017

HCGC. (2013). *Hellenic Corporate Governance Code for Listed Companies*. Joint of Initiative of Hellenic Exchanges (HELEX) and SEV

ILO (2017), *Tourism at a glance*, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_544196.pdf, ανάκτηση 10-12-2017

International Monetary Fund (2012), *World Economic Outlook* Washington D.C., IMF.

Ingram, H., Biermann, K., Cannon, J., Neil, J. and Waddle, C. (2000), "Internationalizing action learning: a company perspective. Establishing critical success factors for action learning courses", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol. 12 No. 2, pp. 107-13

Kamenidou, I., Balkoulis, N. and Priporas, C.V., (2009), 'Hotel business travelers satisfaction based on service quality: A segmentation approach in inner city 5 star hotels', *International Journal of Leisure and Tourism Marketing*, 1, 2, pp. 152-172

Karagiorgos, T.; Drogalas, G.; Giovanis, N. (2011) : Evaluation of the effectiveness of internal audit in Greek hotel business, *International Journal of Economic Sciences and Applied Research*, Vol. 4, Iss. 1, pp. 19-34

Marr, B., Gray, D. and Neely, A. (2003), "Why do firms measure their intellectual capital?" *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 4 No. 4, pp. 441-64.

Messier, W. F., (1997), *Auditing. A Systematic Approach*, McGraw-Hill editions, pp. 202.

Nakamura, L. (1999), "Intangibles: what put the new in the new economy?" *Federal Reserve Bank of Philadelphia Business Review*, July/August, pp. 15-30.

Newman P, Patterson E, Smith J (2005) The Role of Auditing in Investor Protection. *The Accounting Review*, Vol. 80, No. 1, pp. 289-313

Othman, R.; Saffinee, S.; Hashim, K., Syakirin H.-Y.; Baharuddin, Z.M.; Mahamod, L. H.; Ibrahim, M. (2015), Shariah Compliant Audit Checklist for Tourism Accommodation Premises, *Advanced Science Letters*, Volume 21, Number 6, pp. 1721-1724

PricewaterhouseCoopers (2013), *Making a difference to the hotel bottom line Creating value for Singapore's hospitality business*, <https://www.pwc.com/sg/en/real-estate/assets/hospitality-capability-statement2014.pdf>, ανάκτηση 1-3-2018

Rezaee Z, Sharbatoghlie A, Elam R, McMickle P (2002) Continuous Auditing: Building Automated Auditing Capability. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 21, No. 1, pp. 147-163

Sharma, A. and Upneja, A. (2005), "Factors influencing financial performance of small hotels in Tanzania", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol. 17 Nos 6/7, pp. 504-15.

Sigala, M. and Chalkiti, K. (2007), "Improving performance through tacit knowledge externalization and utilization: preliminary findings from Greek hotels", *International Journal of Productivity and Performance Management*, Vol. 56 Nos 5/6, pp. 456-82

Statista (2017), *Global hotel industry retail value from 2010 to 2018 (in billion U.S. dollars)*, <https://www.statista.com/statistics/247264/total-revenue-of-the-global-hotel-industry/>, ανάκτηση 10-12-2017

Sungsoo Pyo, (2013). *Benchmarks in Hospitality and Tourism*, Routledge.

Sveiby, K. (2000), "What is knowledge management?" available at: http://www.sveiby.com/articles/KnowledgeManagement_articles.html

UNWTO (2017). *Tourism Highlights 2017 Edition*, Madrid.

Weizhong C. & Shourong S. (1997), «Unification of Independence, Authoritativeness and Efficiency- Organizational Form of Internal Audit», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 12, No. 4, 5, pp. 196 – 199

WTTC (2017). *Travel and tourism, economic impact 2017. Regional reports for Africa, America, Europe Asia-Pacific and the Middle East*. London.

Yang, J.-T. (2004), “Job-related knowledge sharing: comparative case studies”, *Journal of Knowledge Management*, Vol. 8 No. 3, pp. 118-260.

Creswell, J. W. (2008). *Educational Research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (3rd Ed.). Upper Saddle River: Pearson

Gerring J., (2007), *Case Study Research, Principles and Practices*, Cambridge University Press

Noor, K.B.M., (2008). Case Study: A Strategic Research Methodology. *Am. J. Applied Sci.*, 5: 1602-1604.

Yin R., (2003), *Case Study Research: Design and Methods*, SAGE Publications

Νομοθεσία

Απόφαση 1457/7.6.85 του Πρωτοδικείου Αθηνών

Απόφαση 5/204/14.11.2000 του Δ.Σ.

Απόφαση 22/10/2004 της ΕΛΤΕ

N. 1969/1991

N. 2190/1920

N. 3016/.2002

N. 3091/2002

N. 3429/2005

N. 3492/2006

N. 3492/2006

N. 3693/2008

N. 4025/2011

N.3871/2010

N.Δ 3329/1955

Π.Δ. 226/1992

Π.Δ. 226/1992

Π.Δ. 233/1992

Πράξη 2438/6.8.1998 του Διοικητή της Τραπέζης Ελλάδος

8^η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας